

7799

Máyer Károly L. utóda Müller János Budapest VII.
Kazinczy-utca 3. sz. — Képes árjegyzéke^t ingyen és bérmentve

Készítő FÖLDES gyógyszerháza,
Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz.
Orvostár: **Török József** gyógyszerháza, Budapest
Király-utca 12.

Kaphato Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-
tárában és jobb illatszert-üzleteiben. 7497

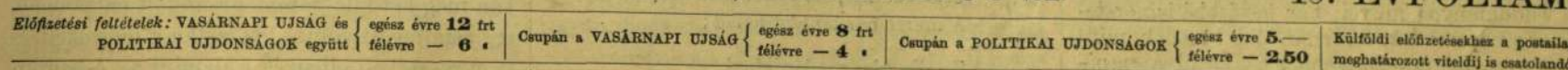
— *Ara 1 forint.* —

Postai megrendeléseknél ún. **pouderok, szappanok**
és **illatszerek** hozzácsomagolásra ajánlatnak.

K01028721.
 Army of the United States

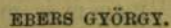
Figger SZODA-1 asztali

„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-Körút IV. 2.

1837—1898.

egy házban is lakott. E tarsasag

jenai egyetemen magántanára avattatatta

...at. Ezike o a nemet torteneti regeny azon

művelőinek, a kik leginkább bele tudták élni magukat a tárgyakul választott eszmekörökbe s legjobban megtalálták azt a hangot, a mely-lyel a valóság színezetét lehet adni a történeti háttérnek. Az egykorú német regény érzélgős romantikájától ő sem volt ment; az egyiptomi mez mögött gyakran föl lehet ismerni a hatvanas évek szentimentális németjét ő nála is; de e hibák az ő műveiben nem oly kirívók, mint kortársai legnagyobb részénél. A tudományos anyag, melynek nagy bőségével bírt, néha túlságosan bő e regényeiben, s a száraz történeti és régészeti fejtegetések gyakran átlik a regény művészi szerkezetének határait és művei egyes részeit unalmasakká teszik.

Általában véve azonban kellemes, vonzó olvasmányok az Ebers regényei. Egy nagy érdemük pedig minden esetre van s ez az, hogy általuk lettek a művelt közönség közkincsévé azok a tudományos eredmények, melyeket a mai régészeti tudomány s kivált az egyiptológia elért. A mit a mai művelt olvasó a régi egyiptomiak történetéről, életéről, szokásairól, vallásáról, stb. tud, többnyire Ebers regényeiből merítette. A száraz s nehezen hozzáférhető tudomány meglevenedik az ő földolgozásában.

Tudományos művei, bár kevésbé ismeretese-sek és népszerűek, maradandóbb becsűek, mint regényei. Legnevezetesebb ezek közül a *papi-rusz Ebers* kiadása, mely 1875-ben jelent meg. Említendőbb munkái még e téren: az 1865-ben megjelent: „Disquisitiones de dynastia vicesima sexta regum Aegyptiorum” (Vizsgálatok az egyiptomi királyok 26-ik dinasztijáról), „Aegypten und die Bücher Moses”, (Egyiptom és Mózes könyvei), mely az ó-testamentum egyes helyeinek történeti igazságát bizonyítja az egyiptomi maradványok alapján. Írt egy népszerű ismeretterjesztő könyvet is „Aegypten in Wort und Bild” (Egyiptom írásban és képen) címmel, mely 1880-ban jelent meg pazar fényű kiállításban. Mesteréről, Lepsius Rikárdról is írt egy vonzó tanulmányt. Összes művei nem rég jelentek meg gyűjteményes kiadásban.

Még egy érdekes munkáját említjük meg: önéletrajzát, melyben nagy melegséggel rajzolja gyermek s ifjúságát s azt a kört, melyben forgott. Az önéletrajz azonban befejezetlen maradt.

HAZÁMBAN.

Nem megyek én soha innen —
Bár egy világ reám törne
És halálak halálával
Megkínözna, meggyötörne.

Vakmerőn szembe szállnék
Fegyverének özönével;
Pedig tudom biztosan, hogy
A legelső közt esném el.

Igaz: élttem megrakodtan
Tele gondnal, tele búval, —
De az öröm langy szellője
Néha mégis reám fúvall.

Az a hely, hol bölcsőm ringott,
Az a hely, hol sírom lézen: —
Úgy elbájl, úgy megnyugtát
S élttem terhe könnyűll, érzem.

Az a hely, hol nagy szerelmem,
Vett rajtam erőt, hatalmat: —
Most is telve édes dallal,
Csupa virág, csupa harmat.

Bérczetéről a síkságon
Szétkintve elmerengek —
És megérint hívós szárnja
Szívárványos képzelemnek.

Ágyu-dörgés, büszke zászló,
Rekedt zsvai, vér patakja —
Hűll a magyar ezer száma,
De hazáját mégse hagyja.

Lelkesülés szent varázsa
Szívem, lelkem átjárja —
Virúlj hazám örökkéig!
Csak te ne légy soha árva!

Óh! hogy mennék innen én el
Más világba, idegenbe?
Rosszabb lennék mint a többi?
Hová bújnék szégyenembe?

Hol is volna több ilyen föld
Mélto szívem szerelmére?
Minden porszem egy dicsőség:
Hősök értünk hullott vére!

Pásztori.

AZ EST.*

Reggel, kezde kezembe téve
Haladtunk erdők ösvényén,
Délben, az országútra érve,
Te jobbra tértél, balra én.

Egünk többé már nem hasonló,
Tied fényes, enyim sötét;
Te a napoldalt választottad,
Én az árnyékoson jövök.

Rád nap nevet, gyémánt gyanánt ég,
A fővén lábaid alatt,
Csak szürke por, csak barna árnyék,
A merre bús léptem halad;

Zenéje édes madárdalnak
Bájoja el fűled s szíved,
A méh virágnak nézi ajkad,
Szellő csókolja fűtiedet;

Míg én, dalom meddő szavával
Szívem sebt csak szaggatom,
Nem vidt a zengő madárdal,
Az is csak szízi bánatom...

De a kék ég, mely derűt áraszt,
Pazar mámorat lehel reád,
A lég cizorgatása fűrezt,
Kábit az illatos virág;

A szívre lassan méla szender
Nyugalma száll, ha száll a nap,
Támaszt keresünk fáradt szemmel,
S a vágyak mind elnyugszanak;

Nem jössz-e majd, nyugtot keresve,
Az út árnyas felére, lyány,
Hozzám, ki rád ott várok estve,
Midőn beföd mindent az árny?

Sully-Prudhomme után, francziából
Vargha Gyula.

EGY CONNECTICUTI YANKEE ARTHUR KIRÁLY UDVARÁBAN.

Humoros elbeszélés. — Irta Mark Twain.
Angolból fordította L. F.

nines az a dolog, a mit megrendelésre meg ne csináltam volna — föltéve, hogy jól megfizet-

* A „Budapesti Szemle” legutóbbi füzetéből.

tek érte. Nos, mindezek után nagyon érthető, hogy pénzem, sok pénzem volt.

Magam sem tudom mikép, de egyszer meg-esett rajtam, hogy valami föld fölötti hatalom szerény egyéniségemet — testestől-lelkestől — tizenhárom századdal megifjodva, Angliába, még pedig Arthur király és lovagjainak udvárába tett át. Itt azonban eleinte nem valami nagyon szívesen fogadtak, mert alig, hogy az első lovag meglátott, rögtön reám rohant s támadása elől egy fára kellett menekülnöm. Anglia akkoriban ronda, piszkos, szegény ország volt, de azért Arthur király lovagjai mégis már az utóbb oly híressé vált kerek asztal körül üldögéltek. Magától értetődik, hogy mint afféle elmés, kör-mönfont yankee, Arthur király eszén túljárva, az udvari főbűvész és főbohóc Merlin ő Excel-lenciája ármánykodásai ellenére miniszterelnök lettem. Az ország nagyjai, kik időtöltésből szegény utasok és apáca-klastromok kifosztogatá-sával foglalkoztak, mindent elkövettek, hogy elpusztítsanak, s e célra arabs, perzsa és török bűvészeket hozattak, de hiába, rajtam akkoriban még két kilogramm finomított patkány-méreg sem fogott volna. Így aztán a mérsékelt és nem mérsékelt ellenzék, valamint az ó-konzervatív párt derekukat beadvá, szépen meghu-nyázkodtak előttem. Most tehát a második ember a király után én voltam. Selyem, bársony és aranyból átszőtt ruhában járva, szépen festettem, de azért rosszul éreztem magamat. No, de végre az ember mindenhez hozzá szokik. A királyi palotában pompás lakást rendeztek be számomra, de már a lépcsőkön és előcsarnoko-kon szőnyeg helyett szalma volt elterítve, való-szerűleg azért, mivel az axminsteri híres sző-nyeggyár akkoriban még nem létezett. Szap-panról, gyufáról, tűkörről szó sem volt. Az egész palotában nem volt telefon, sem csengettyű vagy szőcső. Mindenféle cseléd állt rendelkezé-semre. Ezek nagyobb része az előszobákban ögylegett; ha valami kellett, magam mehettem utánok. Nem volt gáz, nem voltak gyer-tyák. Az egész világítás egy bronz táblól állt, melyben egy darab házilag kezelt, vajba dugott mécs pislogott. Az efféle világító szerek csak arra valók voltak, hogy a sötétség árnyalatait kissé módosítsák. Ha este valahova mentem, szolgálaim fáklyákat vittek előttem. Nem volt könyv, papiros, tinta, az ablakokban még üvegtáblákat sem láttam. De mindezekkel nem törődtem; a legnagyobb baj az volt, hogy cuku-rot, teát, kávét és dohányt nem lehetett kapni. Úgy tetszett, hogy úgy vagyok, mint annak ide-jén a szegény Robinson Crusó ama lakatlan szigeten, hol vadkecskéken és papagályokon kívül senkivel sem találkozott. Ilyformán mindent magamnak kellett feltalálni, kieszelni, terem-teni. Nos, ez a tevékenység nagyon nyemre volt. Eleinte csak egy dolog bántott, ez pedig az volt, hogy az egész nemzet mindig csak en-gem akart látni. Ugyanis azt hitték, hogy Ang-liában a napfogyatkozás, melynek tartama alatt az emberek félelmükben egymást majd megették, egy a király udvarában lakó elsőrangú bűvész idézte elő, kiről azt is híresztelték, hogy a napot oly könnyen el tudja fűjni, mint valami fagygyugyertyát. Most tehát azon kellene lenni, hogy a bűvész Angliát kegyébe fogadja. Így aztán könnyen érthető, hogy Angliában nem volt olyan ember, ki ötven mérföldet szívesen ne gyalogolt volna, csak hogy láthasson. Min-denki rólam beszélt, minden egyéb tárgy hát-terbe szorult, sőt maga a király is nagyon alá-rendelt szerepet játszott. Huszonnégy óra lefo-lyása alatt kétszáz küldöttség jelentkezett ná-lam. Lakást nemcsak a városban, de még a vidéken sem lehetett kapni. Naponta tízszer vagy tizenkétszer a nép közé mentem, hogy lá-

sanak. Ez ugyan nagyon unalmas dolog volt és nagy fáradtsággal járt, de másrészt teljesen tönkre tette az udvari főbűvész és főbohóc Merlin úr tekintélyét. Egy körülmény azonban érthetetlen maradt előttem. Ugyanis autogram-mot senki sem kért tőlem. Megemlítettem a dol-got államtitkáromnak, valami Clarence nevű uri embernek. A rejtély megfejtése nagyon egyszerű volt, a mennyiben néhány papon kívül az egész országban senki sem tudott olvasni. Tessék ezt elgondolni.

Most azonban történt valami. Ugyanis a vá-rospan össztódult nép valami csodát akart látni. Nagyon természetesen. Ha már egyszer azért jöt-tek messze földről, hogy oly embert lássanak, ki a napnak parancsol s a felhőkben lovagol, legalább azzal a hirrel akartak haza menni, hogy szemök láttára csodát míveltem. Ez aztán nem volt tréfa. Tudtam ugyan, hogy valami hold-fogyatkozás fog bekövetkezni, de csak két év múlva. Sokat fizettem volna, ha a látványosság a percze és másodperczere kiszámított idő előtt bemutatható lett volna, de hiába ez sehogy sem ment. Ezenkívül Clarence államtitkárom azt hozta hírül, hogy a főbűvész, Merlin, a nép közt járva, engem egyszerű szédelőgnek mond, ki azért nem mivelek csodát, mivel nem tudok. Beláttam, hogy tennem kell valamit. De mit?...

Mindenekelőtt korlátlan teljhatalmamnál fogva Merlin urat oly börtönbe zártam, melyből még a szép számmal levő patkányokat sem pusztí-tották ki. Ezután trombita- és dobsszóval kihir-dettetem, hogy két hétig fontos államügyekkel foglalkozván, ezen idő eltelté után Merlin régi kötevényét az égből dobott tüzzel tönkre fogom silányítani. Addig is jaj azoknak, kik a rólam elterjedt pletykákat elhiszik. Továbbá kihirdet-tettem, hogy azon időben csak azt az egy cso-dát fogom mívelni, nem többet; ha ez vala-kit ki nem elégítene, s valaki ezért dörmögne, az illető dörmögőket igás-lovakká változtatom át. Erre aztán elhallgattak.

Most aztán Clarence barátomat bizonyos mértékig terveimbe beavatva, ketten a mun-kához fogtunk. Azt mondtam neki, hogy valami csoda elkövetéséhez némi csekély elő-készületeket kell tennem, de azért iszonyú halállal múlnak ki mindazok, kik erről csak egy szót is elejtenek. Ez a kijelentés Clarence száját teljesen betömte. Éjjelenként egy új robbanó-szer készítésével foglalkoztunk, nappal pedig közönséges napszámosokkal egy Merlin tornyának közelébe vívó csatornát ásattam. Az emberek azt gondolták, hogy a palota kertje számára vízvezetékét csináltatok, holott az árok fenekén a villamos vezeték sodronyát raktam. A Merlin-féle torony kívülről nagyon rozo-gának látszott, de tüzetes vizsgálat után azt láttam, hogy a rómaiak idejében épült alkot-mány bármely gránit-szikla tömörségével vetél-kedik. Azon kellett tehát lennem, hogy cso-dámmal, illetőleg robbanó szerem hatásával kudarcot ne valljak. Végre annyi puskaport, dinamitot és ekrazitot helyeztem el a torony százféle repedéseiben, hogy akár a londoni Tower is felrobbanthattam volna.

A tizenharmadik napon teljesen elkészül-tünk, csak a villamos szikrárt kellett a sod-ronyba eresztetni. Hírnökeimmel tudattam a néppel, hogy a csoda huszonnégy óra lefolyása alatt műhatlanul meg fog történni. Nappal az órá-t a kastély tetejére kitűzendő zászlók, éjjel pedig a főtérre meggyújtandó fáklyák fogják jelezni. Nehány nap óta az eső folyton esett, volt villámlás is, s habár a vezeték árkat jól megcsináltam, mégis jobb szerettem volna az egész dolgot tüllenni. Időnként Clarence azzal

A TÁMADÁS ELŐL EGY FÁRA KELTETT MENEKÜLNÖM.

a hirrel jött hozzám, hogy a nép már nagyon nyugtalan s a csodát várja. Megtehettem volna ugyan, hogy sürgős állami teendőik ürügye alatt a tizenégy napot esetleg még 48 órával meg-toldjam, de mivel a kíváncsiak tömege folyton növekedett, arra határoztam el magamat, hogy a tervet végrehajtom. Este tíz órakor meggyuj-tattam a fáklyákat, azután pedig Merlint börtönéből felhozattam. Egy negyed óra múlva Arthur király egész udvarával a palota előtti téren jelent meg. Magától értetődik, hogy a királytól kezdve az utolsó fullajtárig mindenki a Merlin-toronyra nézett.

— Na, — mondam oly hangon, hogy azt min-denki meghallhatta — ön, tisztelt Merlin úr, meg akart elevenen sütni, habár sohasem bán-tottam, mérget adott innom, de ez rajtam nem fogott, legutóbb pedig hivatalos tetteimet a leg-alábbvaló módon gáncsolta és gyanúsította. Mindezekért tornyát az ég tüzevel elpusztítta-tom. Ha pedig azt hiszi, hogy hatalmamnak bűvészetével ellenállhat, tessék, egy félórát időt rendelkezésére bocsájtok.

— Igenis ellent fogok állni, — felelő dühtől remegve Merlin, — még az efféle szédelőgk előtt nem hátrálok meg.

E szavakra Clarence államtitkár barátom oly képet vágott, mintha legalább egy fél liter bor-cszetett ivott volna meg.

— Lássuk bűvészetét, tisztelt Merlin úr! — mondam nyugodt hangon.

Erre a buta szemfényvesztő újjaiával a levegő-ben egy kört csinálva, valami port hintett a földre, melytől a közelállók prüsszogni kezd-tek. Most kezeit előre tolvá, valami érthetetlen szavakat dörmögött és karjaival folyton a leve-gőben hadonászott. Ekkor megereadt az eső, még pedig oly erősen, hogy bőrig megáztunk. Siet-nem kellett, nehogy a víz a vezeték árkat elrontsa.

— Nos, Merlin uram, az idő lejárt, — mon-dám a szerencsétlen főbűvészhez fordulva, — mestersége nem vált be, bűvésze egy batkát sem ér. Engedje meg, hogy most én dolgozzam.

Erre kezemmel a villamos üteg gombját megnyomtam.

E pillanatban a földet egy oly óriási robbanás rázta meg, hogy kevés ember állt meg a lábán. A torony kőfalai ezer meg ezer darabban a levegőbe repülve valóságos köesöt képeztek. Merlin tehát kudarcot vallott. A király -be akarta szüntetni a fizetését, sőt száműzetését is kilátásba helyezte. Erre aztán közbenjártam a királlynál. Azt mondtam, hogy Merlin az idő-járás és egyéb apró dolgok rendezését vehetné magára. Ha pedig csekély értékű bűvésze itt is cserben hagyán, imitt-amott segítségére lennék.

Tornya végsőképpen elpusztult, mire aztán helyre-állítását az állam számlájára elrendelve, Mer-linnel azt tanácsoltam, hogy lakókat vegyen a házba. De erről még hallani sem akart, sőt elég durrván azt felelte, hogy az ő dolgaiba senki se keveredjék. Hiába a szegény ördögnek soh'sem volt esze.

(Folytatása következik.)

SZENT ISTVÁN ÜNNEPLÉSE.

Mária Terézia intézkedésére történt, hogy Szent István királyunk legendás jobbkezeit Raguzából Budára hozták s azóta itt mint ereklyét kegyeletesen őrzik. Ugyancsak Mária Terézia állapította meg augusztus 20-dikát is első apos-toli királyunk emléknapjává, a nemzeti kegye-let és a vallásos tisztelet kettős hódolatának kifejezésére.

A szent-kéz Budára hozatalával azonban szo-ros kapcsolatban áll a legnagyobb magyar rend-jel, a Szent István-rend megalapítása is. A val-lásos lelki uralkodónak gondoskodott arról, hogy ezt a két jelképét a magyar állam alkotmányá-nak jövő időkre is összekösse egymással, s szép és emelkedett gondolatnak tartotta a rend fel-avatásait évről-évre Pozsonyba a nagy király névnapjára tűzni ki.

Mária Terézia akkori magyar kancellárja, Eszterházy tanácsára kezdett legelőbb, már 1764-ben foglalkozni a régi Szent-István-rend visszaállításával. Jó hatást vártak ettől a ma-gyar nemzet lelkiéletére, a mi annyival fontosabb volt, mert a kormánynak a küszöbön álló orszá-ggyűlés elé nevezetes javaslatokat kellett terjesz-tenie. De a királynő férje, Ferencz lotharingiai herczeg ellene volt a dolognak s Mária Terézia-nak miniszterei és udvaroncjai tanácsát kellett kikérnie. Némelyek ellent mondtak, mások azon-ban pártolták az eszmét s buzdították az uralkodónót annak megvalósítására. Végre a császár is engedett, különben is csak az aranygyapjas renddel való összeütközés iránt voltak némi aggodalmak. Hozzájárult tehát a tervhez, de ki-kötötte, hogy a római királyon és a nádoron kívül senki sem kaphassa a rend nagykeresztjét, ha csak az aranygyapjat le nem teszi, mivel az aranygyapjas-rend régi szabályai szerint, e rend lovagjainak nem volt szabad más rend-jelt viselniük.

Az új rend eredetileg polgári érdemek jutal-mázására volt szánva. Első alapítási ünnepe és szereplése 1764. május 5-én folyt le, Lipót fő-herczeg születése napján, és csaknem tisztán magyar ünnep volt, úgy annyira, hogy sokan egészen megütköztek azon, hogy a régi udvari szokások ellenére csupa magyar udvari méltósá-gok kísérték a császárnót és királynét, sőt az osztrák méltóságok egyenesen ki voltak zárva a a rend alapszabályai értelmében.

Miután a császárnő maga övezte termeiben a rend jelvényeit József római király nyakára, a rend jelöltjei a titkos tanácsosi szobába gyűl-tek, hol az első rend-értekezletet voltak megtar-tandók. Nagykeresztet kaptak: gr. Barkóczy Ferencz esztergomi érsek, ki egyúttal a rend

BISMARCK HERCEG UTOLSÓ PILLANATAIBAN.

Limmer E. rajza.

praelatusa címet nyerte, ezután Batthyány Lajos gróf nádor, gr. Eszterházy Ferenc magyar udvari kancellár és a rend kancellárja, s végre Hatzfeld gróf, a miniszteri deputáció elnöke. Kommandőrök lettek: gróf Chotek János titkos tanácsos, ekkor az udvari haditanács tagja és főhadbiztos, továbbá Pálffy Lipót tábornagy, Blümege gróf államminiszter, Zinzendorf Lajos, az udvari számszék elnöke, gr. Paar József, birodalmi és udvari főpostamester, Fekete magyar alkancellár, Bortenstein báró és Pergen gróf, ekkor német tartományi követ.

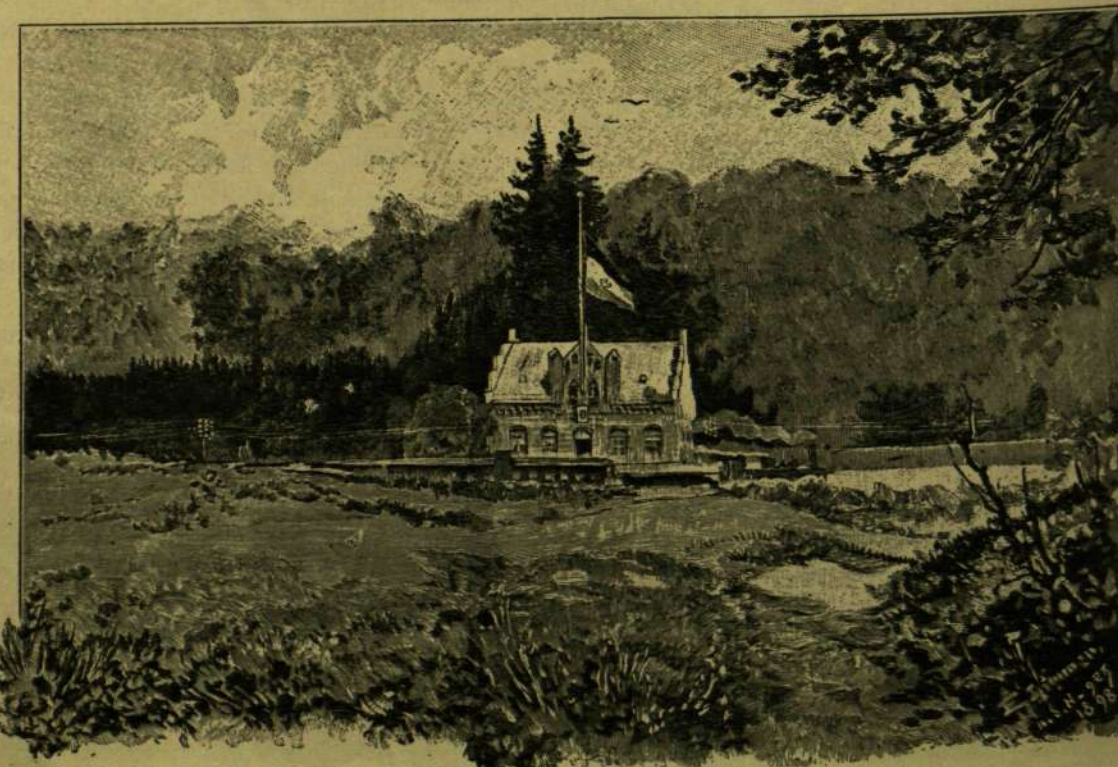
Sok sürölődés és eselszövés, sok telhetetlen becsvágy és irigység darázs-fészkét zúdította fel ez a jelölés. Chotek gróf például nem volt megelegedve a kommandőri kerszttel; a nagykeresztet óhajtotta volna. Ez értelemben irt is a császárnőnek, a ki azonban csak a következő promócióra ígérhette neki oda a nagy-keresztet, ki egyelőre beéri a kisebb ranggal, mivel Magyarországon — úgy mondá — még sok zászlós úr vágyik a rendjelre s reméli azt kiérdemelni.

A nagykeresztesek és lovagok száma igen csekély volt; utóbbiak közé tartozott Esterházy, Forgách, Keglevich, Koller; de a fejedelmő a nagy felavatást Szent István napjára halasztotta, melyet Pozsonyban akart megünnepelni. Azt is tudni vélték, hogy Choteken kívül még több más úrnak is (így Zinzendorf-nak), kiknek egyenlő érdemük volt Hatzfelddel, e napra ígerte a nagykeresztet. Kaunitz és mások nem kapták meg a rendet, mivel már az aranygyapjat bírták; csak József császár alatt szűnt meg az a szokás, mely szerint az aranygyapjas rend összeférhetetlennek tekintett más rendekkel.

Május 6-án ment végbe az új lovagok ünnepélyes fölvétele. A Laxenburgban lakó uralkodópár e célra külön berándult a fővárosba két napra. Mária Terézia magyar szabású ruhában jelent meg s korához képest még mindig fenséges és bájos jelenség volt. Egyedül ült a trónon; jobbról egy emeltebb hely a császári család számára volt előkészítve; alant a lépcsőzeten állottak a magyar országos méltóságok: Pálffy Miklós gróf főudvarmester, Pálffy Károly gróf ajtónálló, gróf Balassa Pál főpohárnok, Grassalkovich Antal főkamrás, Batthyány Imre főlovászmester, Nádasdy Ferenc bán és Esterházy magyar testőrkapitány. A kancellár és Mária Terézia beszédek tartottak, melyek után a császárnő minden egyes lovagnak sajátkezűleg övezte nyakára a rend jelvényét, a zöld csikos piros selyem szalagon függő magyar keresztet.

Már a következő év január 31-ikén újabb promóció történt, a mikor is Frankenberg gróf, a mehelni érsek, Chotek János, Pálffy Lipót, Blümege, Zinzendorf és Paar kapták a nagykereszteket; ötven lettek kommandőrök és tizenketten lovagok.

Legközelebb újból még ugyanazon évben Lipót főherceg innsbrucki menyegzője alkalmából volt tervbe véve a rendbe való fölvétel, ismét Szent-István napján, de akkor közbejött a császár hirtelen halála augusztus 18-ikán s e miatt a promóciót elhalasztották november 5-ikére, Szent Imre, mint szintén Magyarország védszentje napjára. Hogy e napot különösen ünnepélyessé tegyék, Colloredo és Kaunitz, mint a császár és császárnő kancellárjai s Liechtenstein József és Batthyány hercegek is kinevezettek a rend tagjaivá, Khevenhüller József herceg főudvarmesternek is már előbb odaigérté Maria Terézia az új renddel való kitüntetés, mely, úgy látszik, nagyon keresett

Limmer E. rajza.

BISMARCK SIRHELYE A FRIEDRICHSRUHEI PARK KAPUJÁVAL ÁTELLENES HALMON.

BISMARCK HALÁLA.

volt az osztrák főnemesség előtt, de mégis megelőzte ezúttal, a mi Khevenhüller annyira bántotta, hogy levelet irt a császárnőnek, sőt személyesen is elment hozzá, emlékeztetni, hogy máskor ily alkalmaknál az udvari méltóságok is első sorban szoktak kitüntetésben részesülni a kancellárokkal és miniszterekkel. Mária Terézia elismerte, hogy Khevenhülleren sérelem esett, a miért a magyar kancellár nem hozta javaslatba, bár annyi érdemet szerzett az elhalt császár körül, de azzal mentette magát, hogy a kinevezett négy herceg az ifjú uralkodó József császár iránti szolgálataiért kapta a rendet, melyeket Colloredo, Kaunitz és Liechtenstein a frankfurti választás alkalmával tettek neki, Batthyány pedig mint nevelője. Megvigasztalta azonban Khevenhüllert, hogy úgy ő, mint Neufeld a rendet bizonyosan megfogják kapni, Jozefa főhercegnő legközelebbi menyegzője alkalmából, a mikorra Khevenhüller ipának, Bethlen Gábor grófnak is vagy az aranygyapjat, vagy a nagykeresztet helyezte kilátásba.

A dolog valóban úgy állott, hogy az újabban kinevezetteket egytől-egyig még Ferenc császár szemelte ki. Ezt Esterházy kancellár különösen meg is említette beszédében, s egyúttal ez alkalommal először tudtul adta, hogy jövőre a Szent István-rend az aranygyapjával együtt is hordható lesz.

Jellemző különben Khevenhüller kegyházasatára, hogy nem habozott minden követ megmozgatni a kitüntetés elnyerése végett, jól lehet a rend alapítása idejében megkérdezte ő is azok közt volt, a kik ellenzték az új rendet, melytől féltette a régi kitüntetések tekintélyét s nevezetesen attól tartott, hogy a Szent István-rend el fogja homályosítani az uralkodóház tulajdonképeni családi rendjele, az aranygyapju fényét.

BISMARCK HALÁLA.

A «vas-kancellár» testi szervezetében is vasesejű volt; de idővel a vas mégis megvásott. Eleinte utolsó éveiben sokat szenvedett csúszos bántalmaktól és lélekzési zavaroktól. Koronként már járn sem tudott, hanem egy kerek kar-székből üldögélt s úgy tologatták egyik szobából a másikba, vagy ha az idő kedvező volt, ki a szabadba is, a friedrichsruhei kastélyt környező nagy árnyas parkba. Kedélye azonban így is eléggé jó volt még legutolsó napjaiban is. Koronként nappal is ágyban kellett maradnia, melyből már csak a legutolsó héten nem tudott fölkelni. A lélekzési bántalmak miatt magára kellett rakni a feje alját, úgy, hogy félig ülő helyzetben volt fektében is. Halála előtt két nappal szembetűnő javulás mutatkozott rajta.

E miatt orvosa, dr. Schweninger titkos tanácsos, aggodalom nélkül el is utazott betegé mellől. De a javulás csak látszólagos volt. Julius 30-án hirtelen rosszra fordult a beteg állapota. Schweningert sürgősen vissza kellett hívni, ki azonban már haldokolva találta a szenvedőt s csak végső perceiben lehetett segédelmére.

A mint a nagy lélek elszállt, Schweninger mélyen megrendülve, kalap nélkül futott a kastélyhoz közeli telegrafhivatalba, hol Vilmos császár címére a következő táviratot adta föl: «Legalázatosabban jelentem Felségednek, hogy Bismarck herceg ő fensége épen most elhunyt».

Ezt a telegrammot aztán számtalan más követte, hírül adva az egész világnak a szomorú eseményt. Másnap a közeli Hamburgból és a szomszédos körzetekből seregestől özönlött minden rendű s rangú látogató Friedrichsruhába, jóllehet tudva volt, hogy a gyászoló kastélyba

tiszteletben akarják tartani atyjuk végső akaratát, ki meghagyta, hogy kedvelt birtokán és a lehető legegyszerűbben takarítsák el.

Bismarck nagy szenvedései mellett is nyugodtan hűnta le szemeit. Arcán alig maradtak nyomai a halálközdelemnek. Mindazáltal a bebalzsamozás után csak egy napig hagyták a fejét takaratlanul; azután leplelt borították rá s többé senkinek nem engedték megnézni. Míg a ravatalon feküdt, a terem falai egyszerű fekete kárpitozással voltak bevonva; ékességei csak a roppant számmal érkezett koszorúk voltak, melyek közül azonban csak a legkiválóbb helyekről küldötteket helyezték el a nem épen tágas halottas szobában. A többi majd a fölépülő kápolnaszerű sírboltban fogják lelakni.

A Bismarck halála alkalmából mai számunkban közölt képeket a legtekintélyesebb német

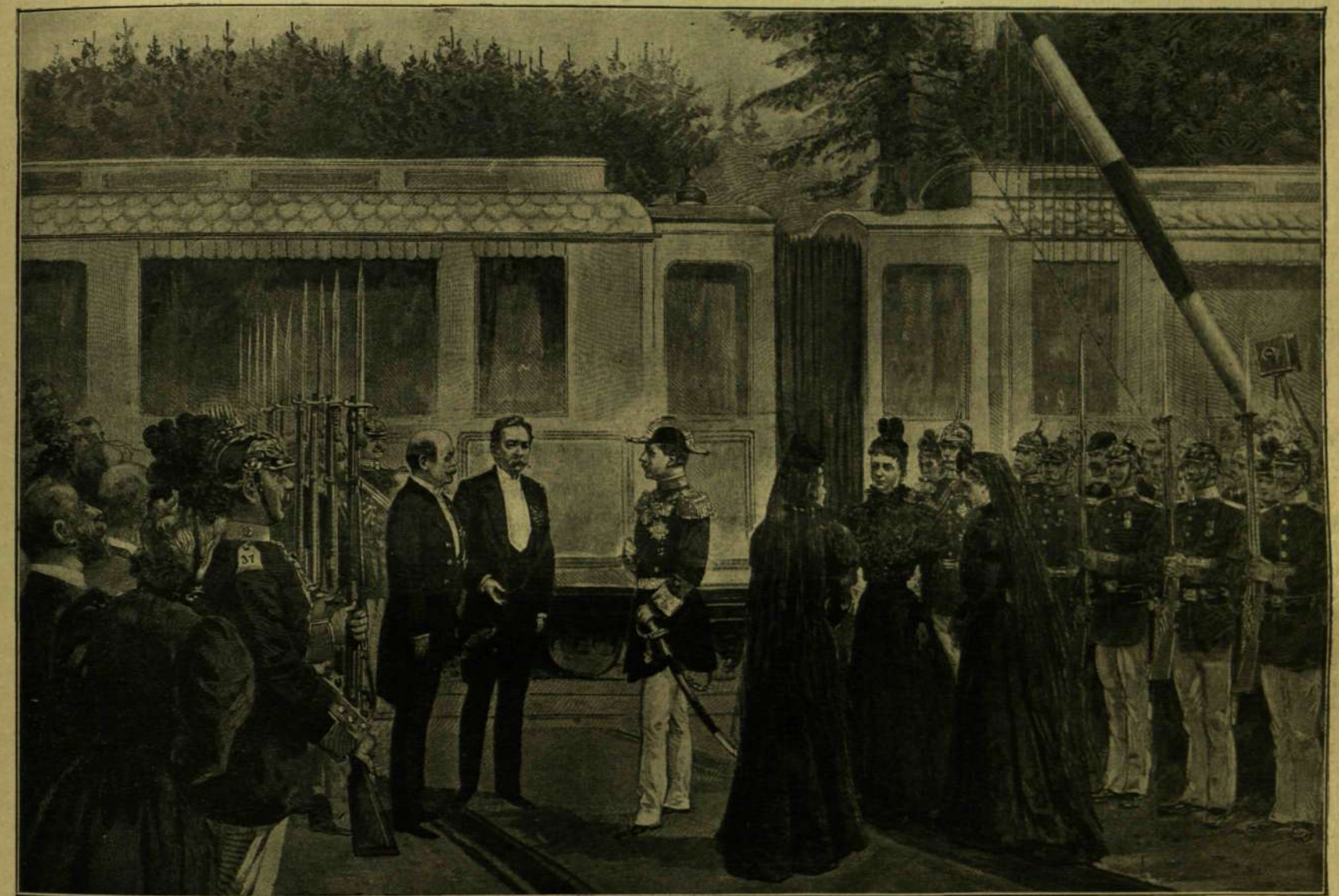
a természeti jelenségek iránti élénk érdeklődés és éles megfigyelő képesség. Így a madár-élet egyes jelenségei, mint a költözés, a repülés, a dal, szerelem, szülői szeretet, valamint a fajok egyes élettani sajátosságai, mind élénk visszhangra lelnek dalaiban.

Vegyük sorra mindezen jelenségeket.

A nép fiának mindenekelőtt szemébe ölik az a páros összetartás, mely a madárvilágban nyilvánul. Dalaiban azért a hűséges szerelem és páros összetartás kifejezésére gyakran keres képet a madárvilágban. Pl.:

«Ha madár száll az ágra,
Nem marad ott magába.
Hű párja vár reája,
És oda száll dalára».

A nép azonban azt is tudja, hogy nem minden fajnál van meg egyenlő mértékben ez a

A NÉMET CSÁSZÁRI PÁR FOGADTATÁSA A BISMARCK CSALÁD ÁLTAL A FRIEDRICHSRUHEI VASUTI MEGÁLLÓHELYEN, AUGUSZTUS 2-ÁN.

BISMARCK HALÁLA.

senkit be nem bocsátanak. Valóságos néparadat hullámzott a park kerítése előtt, nem kíváncsiságból, hanem hogy a nemzeti gyászban személyesen részt vehessen.

Majd megérkezett II. Vilmos császár és neje is, kiket a gyászoló család mély hódolattal fogadott. Bismarck Herbert és Vilmos, úgy szintén nővérük Rantau grófné férjével és két serdülő fiával a vasuti állomásig mentek a császári pár elé, alig tudván szólni a fájdalomtól és meghatottságtól. Az evangélikus egyház szokása szerinti egyszerű gyászszertartás a császári pár jelenlétében folyt le. De voltaképen temetés nem volt, mert csak a halál után foghattak hozzá a sírbolt megépítéséhez a kastélyllyal átellenes erdős dombon, melyet Bismarck maga jelölt ki magának és már előbb elhunyt nejeének örök nyughelyéül.

A császár ugyan nagy pompájú állami temetést akart rendeztetni a nagy halottnak s földi maradványait a charlottenburgi fejedelmi sírboltban, vagy a berlini dombon óhajtotta volna elhelyeztetni; de Bismarck fiait ezt a megtestelt ajánlatot elhárították, azt adván okul, hogy

lapok egyikéből, a «Leipziger Illustrirte Zeitung»-ból kölcsönöztük, mely lapnak egyik művész munkatársa, Limmer, engedélyt kapott, hogy a ravatalos szobába belépessen s ott szettekinthesen, mielőtt a halott arcát letakarták volna. Limmer így saját szemlélete alapján, a valósághoz híven szerkesztette meg a szóban levő rajzokat.

A MADÁR A MAGYAR NÉPKÖLTÉSZETBEN.

A bennünket körülvevő természeti lények sorában a madárvilág igen feltűnő helyet foglal el. Madarak nélkül nem tudjuk elgondolni az erdőt és mezőt, daluk nélkül nem képzelhetjük el a természet ébredését, a tavaszt. Mint-hogy pedig az ember egész lényével elválaszthatatlanul oda van kapcsolva a természethez, s így érzelmi világában se vonhatja ki magát annak hatása alól, természetesen, hogy a madárvilág jelentékeny helyet foglal el minden nép költészetében, a magyar népköltészetben pedig különösen. A magyar népnek ugyanis sajátosága

hitvesi szeretet. Míg például a fülemile, ha párját elveszti, bánatában napokon át nem eszik, nem iszik, sőt sokszor el is pusztul, addig a héja, ha éhes, felfalja elbetegesedett párját. A nép megfigyeli az ilyen jelenségeket, azért, ha a szerelmi hűségre hoz fel példát a madárvilág-ból, ritkán beszél általánosságban, hanem rendszeren bizonyos fajt választ ki.

Leggyakrabban szerepel itt a vad gerle, mely-nél bájosabban egy madár se tudja szerelmi ömlengését kifejezni. Mily ígésző látvány, a mint a him felduzzasztott beggyel hajlong a tojó körül, szakadatlanul hallatva kellemes «kruú» szavát! Mennyi kellem van mozdulataiban s közben mily kedvesen csokolózik párjával! Aztán mindig együtt vannak. A költés fáradtságos munkájában — eltérőleg a legtöbb fajtól — a him is osztózik párjával; felváltva ülnek a tojásokon.

A nép tehát, mikor a szerelem boldogságára keres képet a madárvilágban, méltán fordul a gerlehez. Ime egy példa:

«Gerlicze a búzát
A párjának hordja,

Mint a lányt a legény,
Csókjával itatja.

Mennél erősebb a szerelem, annál nagyobb fájdalmat okoz a kedves elvesztése. A nép a maga érző szívvel fel tudja fogni egy párjavesztett gerlicze fájdalmát, azért a szerelmi bánatról, vesztett boldogságról így dalol:

„En vagyok egy bús gerlicze,
A ki párját elvesztette.”

A párjavesztett gerle keservét festő számos dal között legszebb a közönségesen ismert „Bús ban bűgös bús gerlicze” kezdetű lyrai kép, a szekely „vadrosák” egyik legpompásabbja.

Különösen látszhatik, hogy a vadgalambbal ritkán találkozunk a népdalokban a szerelem festésénél. Ennek oka az, hogy a vadgalamb csak az odvas fákban bővelkedő erdőkben telepszik meg, a gerle ellenben emberlakt helyek közelében, kertekben, az országutakat szegélyező fasorokon is fészkel s így az erdők nélkül szűkölködő Alföldön is el van terjedve; elterjedési köre tehát nagyobb, életmódja kevésbé rejtett, mint a vadgalambé.

Mint a tiszta szerelem madara szerepel a fülemile is. Elbűvölő dalát a legény a tiszta, mély szerelem nyilatkozatának tekinti s ő is a fülemile szavával szeretné kifejezni szerelmét:

„Oh, hogy fülemile
Madár nem lehetek,
Kis kertedbe, rózsám,
Fészket nem verhetek.”

S ha kedvesétől elhagyva, a természet ölen keres szíve fájdalmának gyógyulást, oly jól esik neki a fülemile csattogását hallgatni, melyben ő ekkor saját szerelmi keservét véli kifejezve:

„Fülemile nem hiába kesereg,
Fáj a szívnek, ha megcsalja, kit szeret.”

A népköltészet a madárdalban a madár érzelmének nyilatkozását, szerelmi boldogságának, kesergésének, féltékenykedésének, sóvárgásának kifejezését látja.

A madáreltetnek egy másik feltűnő sajátja, mely népköltészetünkben kifejezésre jut, a repülés. A röghöz kötött ember vágyainak netovábbja a helyváltoztatásból, az a legközelebbi módja. Természetes tehát, hogy a nép fia, mikor a nagy távolság legyőzhetetlen akadályt vet valamely vágyának elé, a madárra gondol, mely a legnagyobb távolságot is könnyen átrepüli. A messze idegen földön katonáskodó legény, mikor feltűnik képzeletében szülőföldje s kedvese képe, kit úgy szeretne látni: sorsát a madárral veti össze:

„Szabad a madárnak ágról-ágra járni,
Csak nekem nem szabad violához járni.”

S a levelet, vagy üzenetet, melyet szeretőjéhez intéz, a gyors röptű madárra bízta:

„Madárka, madárka,
Csicsergő madárka,
Vidd el az én levelemet
Szép Magyarországra.”

A madár mint levélvivő gyakran szerepel népköltészetünkben, rendszeren azonban nem ezen általános elnevezés alatt, hanem közelebből megjelöltetük a faj. A szerető nem bízta szíve titkát akármilyen madárra:

„Irtam egy levelet,
De kitől küldjem el,
Szarkától küldném el,
De az mindig leszál?
A hol dögöt talál.”

Olyan fajt választ ki, melynek élettani saját-ságai nem állnak ellentétben a nép erkölcsi érzületével s melyet kiválóan kegyel. Van-e kedvesebb madara a magyar népek, mint a fecske? Ott rakja boldogságának csendes kis tanyáját a ház ereszé alá; minden tavaszszal hűsögesen fölkeresi fészekét, melyet a legváratlanabb helyre se mer levetni. Gyöngéd, bizalmas viszony fejlődik ki „Isten madara” — így nevezi a magyar nép a fecskét — és a ház népe között. Természetes tehát, hogy ő a bízta titkát leg-szívesebben a szerető. A lenge röptű fecske való-ban nagyon gyakran szerepel népköltészetünk-ben, mint levélvivő. Ime, a főntebb idézett szé-kely népdallal folytatása:

„Fecskekém, fecskekém,
Vidd el a levelem

Gyöngyvári Jánosnak,
Kedves galambomnak.
Ha ágyában éred,
Tedd a vánszóra,
Ha sétálva éred,
Tedd a jobb vállára.”

E sorok szépen kifejezik az azon bizalmas, gyöngéd érzelmeket is, melyekkel a nép a fecske iránt viseltetik.

A fecskén kívül a hűséges szerelem madara, a gerle is szerepel, mint levélvivő, meg a holló, de ez csak mint a gyászos hír vivője. Ezzel küldi a nyirkos börtön mélyén synlódó rab utolsó sohaját hazájának:

„Szállj le, holló, szállj le...
Üzenjek apámnak és édes anyámnak,
Jegybeli mátkámnak.
Repülj udvarára, szállj le ablakára.
Ha kérdi, hogy vagyok,
Mondjad, hogy rab vagyok.”

Hogy is illenék a hollóhoz a gyöngéd szerelmi üzenetek vitése? Ez a szerep a fecskének való, melynek megjelenése csupa kellem, vidor-ság, könnyedség; míg a holló sötét tollazatával, mély, szinte megdöbbentő „korr” hangjával, piszkos, dögkedvelő életmódjával kellemetlenül hat reánk.

Mint levélvivő szerepel még a fülemile is, a kesergő szerelem madara. Ez visz hirt a szerető hűtlenségéről:

„... Oda jött egy fülemile dalolni,
Hozott nekem kórme között levelet,
A' van benne, hogy a rózsám nem szeret.”

A nép figyelmét erősen megragadja a madarak költőzése, ez a egyszerű, titokzatos természetű tünemény is. A költöző madarak látása mély hatással van az emberi kedélyre. Bús hangulatba ringat, elmélázóvá, ábrándozóvá tesz minden embert. A nép gyakran emlegeti e költőzést, mikor dalaiban keretét keres bánatos hangulatának képehez. A bánatos érzéseket a nép szereti összekapcsolni az ősi hangulattal s itt a madár is mindig szerepel. Pl.:

„Száll a madár, hull a levél, itt az ősz...
Kebelemre, kis angyalom, mért nem jössz?”

S mikor a reménytelen szerelmes el akar bujdosni falujából, hol minden a fájdalomra emlékezteti, s égre emelve tekintetét látja a jobb hazába igyekvő madarak sorait: helyzetét azokhoz hasonlítja; azokkal megy el, azok mutatják neki az utat:

„Mint a madár, ha lehull a levél,
Elköltözik, vele bujdosom én.”

Azonban a madár általános fogalma helyett itt is rendszeren egy fajt választ a nép, mely különben is általános ismerettségnek és népszerűségnek örvend. Ez a daru. Ez mutatja az utat az elbujdosó legénynek:

„Vigy el innen napkeletre,
Daru madár, engemet;
Nem tudok én itt maradni,
Mert a szívem megreped.”

Mikor a legény távol hazájától, valahol Talján-országban katonáskodik, s felpillantva, látja, mint vonulnak a madarak a tavaszi levegőben vissza hazájukba, megszálja a honvágy s gondolatai haza repülnek a költöző madárral:

„Fecske, golya el-elrepül,
De fészkekre visszakerül.
Meglátom-e szép hazámat
Benne kedves violámat.”

Vagy:

„Késő ősszel száll a fecske keletre,
De tavasszal visszarepül fészke.
Messez eljár hegyen-völgyön és síkon,
Hej! de mégis azt csevegi: jobb itthon.”

E dalból az is kitűnik, hogy a nép a madár-költözésben a hazaszeretet szép példáját látja. Valóban megható, mily hűségesen tér vissza a madár tavaszunkint fészkeire! Miért teszi ezt? Hisz távoli szállásán bőven fellelhetné táplálékát; útján csak nyomorral, üldözéssel találkozhat, s mégis visszajön. A tudósok sokféleképpen okoskodnak a kérdés felett. Egyik a „megszokott táplálék”-ról, másik az „átöröklött szokás”-ról beszél. Mily szép, költői a nép felfogása, mely szerint a madár szívében csak úgy megvan a hazaszeretet, mint az emberében, s ez készteti arra, hogy évenként kétszer megtegye óriási levegői útját!

Linder Károly.

AZ „ALBATROS” POLYNÉZIAI ÚTJA.

A nem rég oly sokat emlegetett „Albatros” osztrák-magyar ágyúszázad viszontagságteles útjáról közelébb visszatérve, nem lesz érdektelen ha a hatkötetes hajó-napló alapján a hajó viszontagságairól egyet-mást elmondunk.

Az „Albatros”, Mauler József fregatkapitány vezénylete alatt 1895. október 1-én indult útjára Pólából a Csendes-óceán vizeire tudományos kutatások céljából. A hajó a szezei-csatornában és a Vörös-tengeren való áthaladása után, miután Adenben készleteit kiegészítette, 1896. január 5-én Colombába érkezett. Innen Kota-Radjába (Szumatra), Singapore, Soerabaya, Koe-pang s az Arafura szigeteken át az Ausztráliától éjszakra fekvő Torres-szoroson keresztül, Ausztrália partjai mentén Cookbowut, Towns-villet, Brisbane-t és Sioyvet kereste fel, a hol április 6-tól május 9-ig időzött, hogy a több hónapra terjedő, a polynéziai szigeteken végzendő tudományos kutatásokra megtehesse a szükséges előkészületeket, hogy szén-, élelmiszer- s egyéb szükségleteit pótolhassa és a postai összeköttetést is rendezhesse.

Sydneyben szállt a hajóra az expedíció geologusa, Foullon báró is, a ki a földtani észlelések és gyűjtések vezetésére volt hivatva, míg a tisztikar feladatát a többi tudományos munkálatok, mint a föld súlyerejének meghatározása, delejességi és légűntetani megfigyelések, vízrajzi felvételek s néprajzi és egyéb gyűjtések szervezése tette.

Az „Albatros” május 9-ikén hagyta el Sydneyt, útját a Salamon-szigetek felé irányozva. Ezek közül Isabell és St. George-ot látogatta meg.

Az egyes horgonyzó helyekről kisebb expedíciók küldtek ki a szigetek belsejébe, míg a parton és a hajón szintén folytak az észleletek. A tudományos eredmények gazdag volt; és bárha a tiszték és legénység sokat szenvedtek is a hőség s a gyakori esőzések miatt, mégis augusztus elejéig komolyabb megbetegedés nem fordult elő.

Augusztus 5-én az „Albatros” Kórinál, Guadalcanas szigetén kötött ki, hogy a Salamon-csoport ezen hegyes szigetét tudományos átkutassa.

Kalauzokul négy benszüllött partilakot fogadtak fel, s az expedíció mindjárt másnap reggel elhagyta a hajót, hogy útját a sziget belsejébe az 5500 láb magas Lionsheadra vegye.

Az expedícióban részt vett annak tudományos vezetője, báró Foullon főgeologus, két szolgáló: Nickel és Krausz; az „Albatros”-ról 24 ember, ezek közt a szakasz parancsnoka, Budik Ferencz sorhajószázados, De Beaufort Armand és Rosen Miksa hadapródok. A legénység Mannlicher-puskákkal volt felfegyverkezve.

A felszerelésnél tekintettel kellett lenni a terep rendkívüli nehézségeire. A parthoz közeli síkság részint mocsaras, részint sűrű csallított bentőve, míg továbbad a meredeken emelkedő magas hegyeket részint sűrű erdő borította, részint kopár sziklák, mely, éles gerincz s szakadékokkal szeldelik át. Tehát csak a legszükségesebb sátrakat és eszközöket vitték magukkal, továbbá nyolcz napra való élelmet, a benszüllöt-tek számára pedig, hogy azok jóindulatát megnyerjék: dohányt és késeket.

Az út kezdetén, habár a mocsaras talaj s az égető nap a haladást igen megnehezítette, fennakadás nem történt. Az éjjeli táborozás után az expedíció augusztus 7-ikén este, 11 órai menetelés után elérte Arotti falut.

Mielőtt másnap reggel újra útnak indultak, az emberek egy részét visszaküldték. Ezt azért kellett már most megtenni, mivel kettőnek a lába kisebesedvén, a csapat haladását nagyon megnehezítették volna, és nem jarta volna, őket további védelem nélkül hátrahagyni. Annál fogva Rosen tengeri apród parancsot kapott a két maródival és fedezetül további hat emberrel visszatérni a hajóra.

Az út a Lionshead felé mindinkább terhe-sebbé vált, végre augusztus 9-én dél felé egy alkalmas helyre értek, a honnan Foullon báró egyelőre a Lionshead előtt fekvő Tatube nevű kúpot átkutatni szándékozott. A Tatube lábánál, 950 m. magasságban a tenger színe

felőtt tehát felütötték az állandó táborát. A Tatube hegynek megmászását Foullon báró más napra halasztotta el.

A kúpnak oldalai igen meredekké lévén, előre lehetett látni, hogy megmászása igen nagy fáradsággal fog jární és sok időbe kerülni. Ez Foullon bárót, a ki ily vállalkozásokban nagy tapasztalással bírt, arra indította, hogy e megmászásnál az embereknek csak egy részétől fogja magát kísértetni, és pedig olyanoktól, kik a hegymászáshoz szokva vannak, és minden pod-gyász nélkül.

Kevéssel azelőtt, hogy táborát ütötték volt, a körülfekvő hegyekről és szomszédos völgyekből kiáltások hallatszottak, melyeket Foullon báró, a ki előtt a benszüllött szokásai jól ismeretesek voltak, arra magyarázott, hogy ez a kiabálás jel a benszüllöttek közt arra, hogy asszonyaikat a fehérek elől rejtsek el.

Lasanként egyes benszüllöttek bukkantak fel a környéken a csallit mögöl, a kik azonban, mi-helyt észrevették őket, félénken visszavonultak. Az expedícióval kalauzokul magával hozott parti lakók löni akartak rájuk, a vezénylő tiszt azonban ezt meg nem engedte.

A nap előrehaladtával több és több benszüllött bukkant elő, jelekkel tudtul adván abbéli szándékukat, hogy tárgyalásokba akarnak bocsát-kozni. Meg is engedtek nekik, hogy közeledhesse-nek, dohányt adtak nekik ajándékkul és kies-zközölték azon ígértüket, hogy másnap reggel vezetőül három embert fognak előállítani.

E vadak jellemzésére szolgáljon, hogy a tárgyalások megkezdésénél aggodalmas félénkséget mutattak s ismételve megfuttak, mielőtt velük az alkut meg lehetett volna kötni. A táborba lépés előtt soha sem mulasztották el fegyvereiket minden felhívás nélkül eldobni. Mindebből azt lehetett következtetni, hogy ezek jámbor emberek, a kiktől nincs mit tartani. Mind-azonáltal semmit sem mulasztottak el a tábor biztosítása tekintetéből.

Különösen a szünni nem akor jelkiáltások arra indították a tábor parancsnokát, hogy az éjjelen szigorított őrszolgálatot tartasson. Egyéb-iránt az éj nyugalmasan folyt le.

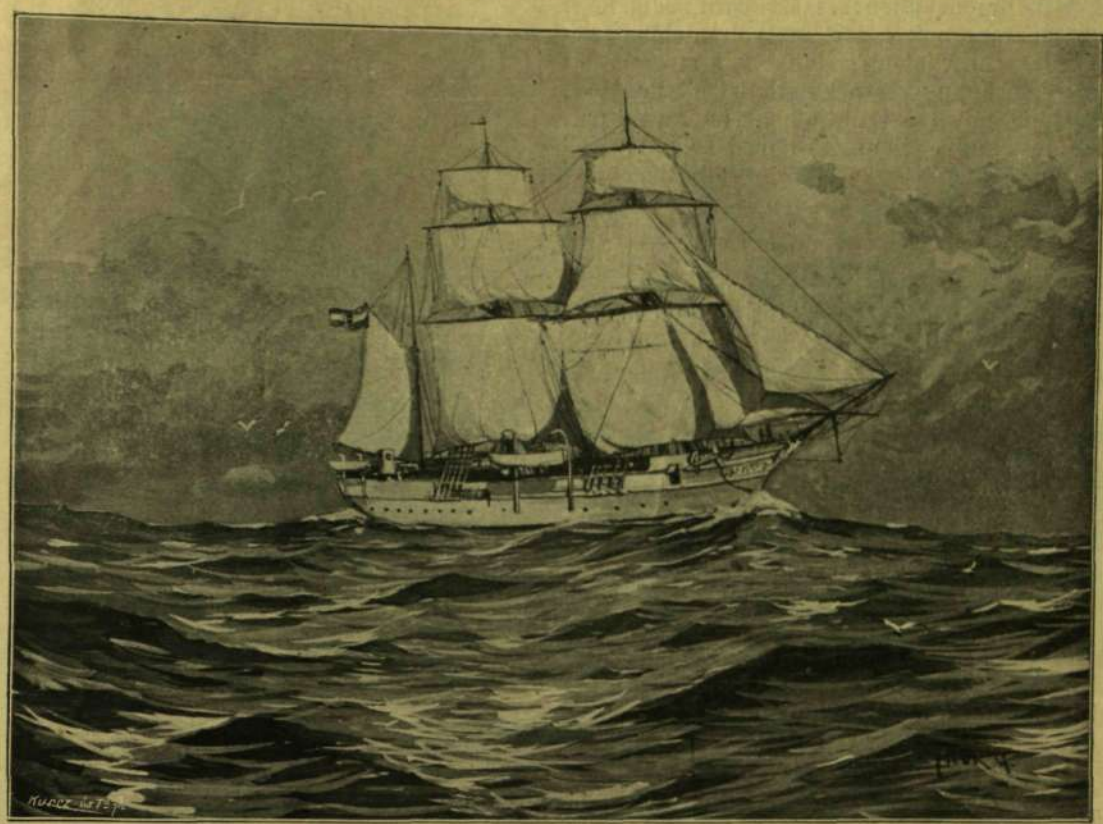
II.

Augusztus 10-ikén reggeli 5 órakor minden-ket felköltöztettek s főzés után az indulásra készül-tek. A megrendelt három vezető napkeltekor beállított a táborba s csupán hegyi botokkal felszerelve, követve néhány kis fiútól, a kik banánakat vittek.

A tudományos vezetővel, Foullon báróval a megelőző napon tett megállapodások szerint, a Tatube hegyet megmászandó csapat ezekből állott: Foullon báró, a két inasa, két altiszt, három matróz s a fregat katonai parancsnoka, Budik sorhajó-zászlós, összesen tehát kilencz ember s a három vezetőül szolgáló bushmen.

Foullon báró határozott kívánságára csakis egy ebédre való adagot vittek magukkal, miután az volt a szándék, hogy még este visszatérnek a táborba. Az expedíció öt Mannlicher-puská-val 40–40 tölténnyel rendelkezett, a tiszt revolverét vitte magával. A többi legénység, 8 ember három vezetőül a parti lakosok közül. Beaufort tengeri apród parancsnoksága alatt visszamaradt a tábor őrszérére. Az indulás, mely a szükséges ivóviznek tetemes távolság-ból való beszerzése miatt haladékot szenvedett, csak fél 8-kor történhetett meg. Elöl a három benszüllött egyike mint vezető, azután a szolgáló Nickel, Foullon báró, utána második szolgálja Krausz, következett a két altiszt, aztán három matróz, végre leghátul Budik sorhajószázados, azért, mivel ha mégis megtámadatnának, az minden valószínűség szerint csakis hátulról történnék. Legvégül a másik két kalauz követ-kezett.

Az út meredek kapaszkodón vezetett fel. Lasanként oldalt felbukkant egyes benszüllött s csatlakozott hozzájuk hátulról. Megjelenésüket Foullon báró akkép magyarázta meg, misze-rint a benszüllötteknél szokás kalauzokul szol-gáló bajtársaik megnyugtására, a fehérektől való félelmükben, elkísérni őket. E nézetét me-gérisítette az „Albatros”-nak előbbeni expedi-ciók alkalmából szerzett azon tapasztalása, hogy kalauzokat csak úgy tudtak szerezni, ha megengedtetek, hogy néha nagy számú feleik elkísérhessék őket. A csatlakozott vadak között

AZ „ALBATROS” OSZTRÁK-MAGYAR ÁGYÚSZÁD.

csak néhány öregebb ember volt és pedig toma-hawkokkal felfegyverkezve.

Mintegy háromnegyed órai menetelés után a csapat egy, két hegyhát között elvonuló kőárok-hoz érkezett. Mivel itt vizet találtak, jónak lát-ták pihenőt tartani, hogy az emberek szomjukat oltthassák és bádorgalaczkjaikat megtölthessék. Ekkor már mintegy husz benszüllött kísérté az expedíciót.

E közben az egyik öregebb doronggal felfegy-verzett benszüllött ismételve odatalakodott Bud-ik sorhajószázadoshoz, hogy revolverét megnézzze és cserébe a dorongot felajánlja neki, a mit azon-ban Budik visszautasított.

Nemsokára erre a tábor irányában két lövés hallatszott, egyidejűleg pedig a kőárok másik lejtőjén egy gazdagon fölékített vad volt látható, a ki sietve közeledett a csapathoz. Közvetlenül erre a körüllevő sűrűségből még több benszüllött ugrott ki, hogy részt vegyen a támadásban, mely az előbb említett vadnak Budik sorhajószázados ellen intézett dorongcsapásával mintegy kez-detét vette.

Budik támadóját, a ki dorongját fölemelte reá, revolverével hirtelen lelőtte, neki pedig aman-nak a dorongja csak könnyen súrolta vállát.

Mialatt ez a viadal végre ment, Foullon bárót, egy altisztet s egy matrózt hátulról megsebeztek. A revolverlövés után a legtöbb vad futásban kereste menekülését s a legénység pedig utánuk lövöldözött.

Budik, minekutána az összerogyott altiszt támadóját egy revolverlövessel leterítette, segít-ségére sietett Foullon bárónak, a ki egyik kezé-vel nyakát tartva, egy sziklához támaszkodott. Azon kérdésére, hogy mi történt vele, még meg sem adta a feleletet, mikor az ezalatt a Nickel által leütött vad hirtelen felugrott s újolag támadni készült, azonban mielőtt árthatott volna, Budik ezt is lelőtte.

Mialatt a sorhajószázados csakon igyekezett, hogy Foullon bárónak, a ki tarkóján, és jobb vállán is nehéz sérülést kapott, — segélyt nyujt-son, a legénység a sebesültekkel együtt lövöl-dözött a futamodók után. Az ellenség legalább is 20 embert vesztett halottakban.

Masas altiszt nehéz sebet kapott a homlokán, úgy, hogy agyvelője kibugyant, Lovries matróz pedig fejének hátulsó részén sebesült meg. Nickel szolgál csak azon körülménynek köszön-hette, hogy hátrahagyta csak könnyű sebet kapott, — mivel a hátán levő csak meggyöngi-tette a reá mért hatalmas tomahawk-vágást.

Miután Budik sorhajóhadnagy ezen sebesül-teket is bekötözte, azonnal visszaindultak a táborba, a honnan az előbbi két lövésen kívül még további lövéseket is lehetett hallani.

A körülbelül egy óráig tartó lefelé haladás alatt a nehéz-sebesültek rendkívüli állhatatos-ságot mutattak.

A táborban azalatt ez történt:

A vadaknak a fehér emberek előtt szinlett félénksége által elálatva, Beaufort tengerész-apród megengedte, hogy a benszüllöttek szaba-don beléphessenek a táborba s ott a két cso-portban tábori tűz mellett reggelinél ülő legény-séghez csatlakozhattak és banánakat és cukor-nádat osztottak ki közöttük. Beaufort tengerész-apród egyedül állt oldalt a sátrak mellett.

A benszüllöttek hirtelen rajtaütöttek a gond-talan fehérekre, kik rémülten igyekeztek gulába rakott fegyvereikhez.

Mindjárt a megrohanás elején Dokovics és Chaloupka matrózok elesetek a vadak halálos csapásaitól. Neupos tomahawk-csapást kapott hátában.

Beaufort hadapród, a ki a súlyosan megsebe-sült Neupos segítségére sietett és megtámadóját egy árokba taszította, ezután számos sebből vérezve holtan rogyott a földre. Egy vadat, a ki holttestére akarta magát vetni, a súlyosan meg-sebesült Kovacevics lelőtte. Ugyanezen altiszt azután a tábor kiirtésekor, egy elhagyott viskó mögött támadásra lesben álló s egymás mögött felöltött öt vadembert egyetlen lövéssel a mögöt-tük levő mélységbe zuhantatta.

A Tatube hegyről visszatérő osztály a táborba megrögztek a tábori parancsnokot és két matrózt halva talált. Három altiszt s egy mat-róz súlyos sebet kapott. Az egész őrségből tehát csak két ember maradt sértetlenül.

Budik sorhajószázados mindenekelőttelrendelte a biztonsági szolgálatot a fegyverfogásra mely képes emberekből, azután sietett Foullon báró-hoz s a többi sebesültekhez, hogy rendszeresen bekötözze sebeit.

Ezalatt hallható volt, mint verik a hadidobot a vadak a völgyben. 10 óra 20 perczkor délelőtt, tehát másfél órával megsebesülése után Foullon báró váratlanul kiadta lelkét Budik karjai közt s egy takaróba burkolva ott eltemették. A halot-taknak a parthoz való szállítására gondolni sem lehetett, miután a sértetlenül maradt kevés ember alig volt elegendő számban arra is, hogy a sebesülteket hordhassák.

III.

Délelőtt 11 órakor tehát elhagyták a tábor-t és visszafelé indultak. A súlyosan sebesültek szállítására a takarókat használták, az elemi-szerek legnagyobb részét ott kellett hagyni. A menés roppant nehézségekkel járt.

Hat és fél órai menetelés után a csapat a nélkül, hogy az ellenségtől zavartatott volna, ugyanazon táborozási helyre érkezett, a hol augusztus 8-án éjeltek.

Másnap, augusztus 11-én virradatokor ismét útnak indultak s ugyanazon fáradsággal tették meg az utat Arotti faluig.

A kis csapat rendkívüli erőfeszítést fejtett ki, mert azon kellett igyekezniük, hogy a vadak

közleléből meneküljenek, másrészt pedig, hogy a hajóparancsnok a történetekről mielőbb értesítve legyen. A jelentés elvitelére a megsebesült őrsvezető, Johny késznek nyilatkozott, de csakis Arottból, mivel azt hitte, hogy onnan túl már nem lesz kitéve ellenséges támadásoknak.

Miután a csapat az éjjelt ott töltötte, Johny virradatkor augusztus 12-ikén írásbeli részletes jelentéssel elment a hajóra. Együttal indulásra készülődtek, mivel a vadak újra való megjelése, a kik közül az egyik a parancsnok előtt még a viadal színhelyéről jól ismeretes volt, arra kényszerítette őket, hogy teljes erejük megfeszítésével a síksághoz közelebb jussanak.

További nyolcz órai menetelés után egy darabon, melyet rendes körülmények közt két óra alatt könnyen meg lehetett volna tenni, a csapat 3¼ órakor délután Sigijane falu közelébe érkezett, a hol a sebesültek végre megpihenhettek. Itt gondolta a parancsnok a másnapra remélt segítséget bevárhatni.

Az „Albatros” ágyúszádon, a hol a kutatási expedíciónak visszatérését augusztus 14-nél előbb nem várták, érthető nyughatatlanságot

MAULER FREGATKAPITÁNY, AZ „ALBATROS” PARANCSONKA.

AZ „ALBATROS” TISZTIKARA (A KÖZÉPEN MAULER KAPITÁNY.)

okozott, mikor augusztus 12-én délután ¾4 órakor Johny őrsvezető egy canoeban sebesülten a hajó alá érkezett. A szegény ember a fáradtság és fájdalomtól annyira ki volt merülve, hogy nem volt képes a magával hozott jelentést szóbelileg kiegészíteni, és azonnal át kellett adni orvosi gondozás alá.

A hajóparancsnok késedelem nélkül felszereltetett egy partra szálló csapatot, ellátva négy napi élelemmel, kötőszerekkel és hordozó ágyakkal. Már egy órával a jelentés vétele után a 28 emberből álló különítmény elindult a tábor föl-szabadítására. Hozzá be volt osztva egy hajótiszt, két apród és a hajóorvos; az egész a hajó második tisztje, Bablay Nándor sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt. Az angol kormány képviselője a Salamon-szigeteken, Woodford úr, a ki éppen Górában volt, minden felszólítás nélkül csatlakozott az expedícióhoz és magával vitte az akkor társaságában utazó kormánymérnököt, Maben urat.

A segélycsapat megfeszített erővel s rendkívüli gyorsasággal haladt, minél fogva már fél tízkor este a táborba érkezett, a hol Budik sorhajózáslózt és legénységét a végkimerülés állapotában találták. Éjjel megpihenven, másnap reggel vissza indultak a hajó felé, hova sok nehézség közt meg is érkeztek.

A Budik-féle különítménynek a sebesültekkel a hajóra való szállítása után, Bablay sorhajó-

hadnagy fölmentő csapata, melynek négy órát engedtek pihenésre, parancsot kapott újól a sziget belsejébe hatolni, hogy a halottakat a partra hozzák, vagy tisztességesen eltemessék. A különítmény parancsnokának az előbb megnevezett kormányképviselő jelenlétében határozott utasításul adatott, hogy előrenyomulásában mindent kerüljön, a mi a vállalkozásnak a boszúállás jellegét adhatná. Az elindulás a parttól délutáni három órakor történt.

A csapathoz Woodford és Maben urak, valamint Erión kereskedő ügynök és öt bennszülött csatlakoztak; az utóbbiak közül azonban hárman már a menet kezdetén megszöktek.

Az előhaladás folyamában a fáradalmakat még az eső is növelte. Az augusztus 13-ika és 14-ike közti éjjelt ugyanazon táborban töltötték el, a hol az előtte való napon a Budik különítményt fölmentették.

Miután a hegyek közé való további előnyomuláshoz ezúttal semmi áron sem lehetett vezetőket szerezni, annál fogva Krausz szolgát osztották be kalauzál az expedícióhoz.

Augusztus 14-én az út felázott és csúszós talajon, fölfelé vitt. Nyolcz órakor a csapat Arotti falun haladt át; a lakosok megfutmodtak, kalauzokat tehát nem lehetett tőlük kapni. Déléltől 10 óra után már kétségtelen volt, hogy az utat eltévesztették; tehát vissza kellett fordulniok. Rövid déli pihenő után újra

elindultak a hegyek felé s ezúttal megtalálták a helyes utat.

Miután az esőzés a szándékolt gyors előnyomulást lehetetlenné tette s a legénységen a kimerültség világos jelei mutatkoztak, azonkívül pedig, a vidéket ismerő vezető hiányában az egész csapatra nézve az eltévedés veszélye forgott fenn, végre a csak négy napra való élelmi készlet is indokoltá tette a visszafordulást. S így aztán a csapat augusztus 15-ikén, délután visszakerkezett a hajóra.

Miután a partrészen a mocsárláz uralkodott, az „Albatros” a sebesültekkel a Tradalcanar délkeleti csúcsán fekvő Marau tengerszoroshoz vitorlázott, a hol három hétig maradt. Ez idő alatt a sebesültek állapota annyira javult, hogy az „Albatros” Ausztráliába, Cooktownba elindulhatott. Cooktownba érkezés után az életveszélyesen megsebesült Maras altisztet a kórháznak adták át, a hol azonban néhány nap múlva meghalt.

Cooktownból az „Albatros” ismét Sydneybe vitorlázott, az itt uralkodó nagy hőség folytán Tasmaniát kereste fel, hogy a Salamon-szigeteken való tartózkodás óta maláriában erősen szenvedő legénység ismét felüdülhessen.

SORHAJÓHADNAGY A LEGÉNYSÉG EGY RÉSZÉVEL AZ „ALBATROS” FEDÉLZETÉN.

Márcziusban az „Albatros” visszatért Sydneybe, hogy ott megtegye az előkészületeket a Salamon-szigeteken végzendő tudományos kutatások befejezésére. Miután a geológiai munkálatok vezetésével a megölt Foullon báró helyében megbízott Mann dr. hajóra szállott volt, ismét a Marau öblébe hajózott, Guadalcanar szigetén. Husz napig tartott kutatások és megfigyelések után az „Albatros” fölkereste a Thousand-Ships öbölt, az Isabel sziget partjait, hol a fősziget s két azelőtt fekvő kisebb sziget közt egy új csatorna fedeztetett fel. Innen az „Albatros” Choiseul szigetét, a Manning-csatornát és a Taura-öblöt kereste fel.

A munkálatok fáradtságosak voltak ugyan, de mégis június 22-ig befejezhetőek voltak. 25-én a hajó a Marau-öblébe tért vissza és ellátván magát élelmiszerekkel, július 3-án megkezdte hazautazását. Colombába december közepén érkezett, hol a hajó a kormány s egyéb részek helyreigazítása végett az év végéig maradt. Innen ismét az arab és vörös-tengeren folytatva útját a szuezi csatornán keresztül, 1898 áprilisban harmadfél évi távollét után érkezett vissza Póla hadi kikötőjébe.

A tudományos világ nagy érdeklődéssel várja az „Albatros”-expedíció által eszközölt tudományos kutatások eredményeinek közzétételét.

Reményi Antal.

AZ ÚJ-ÉPÜLET ROMJAI.

A szomorú hírű Új-épület kaszárnya már romjaiban sincs többé. Ezen a héten ért el a rombolók csákánya a roppant négyzetlábú épület négy sarkán állt pavilonok utolsó kövéhez. Az utolsó pavillon, mely a Széchenyi-tér és a Széchenyi-utca összehatalálkozásánál emelkedett, legtovább fennmaradt, mert ebben tanyáztott a lipótvárosi tűzörség. Az egész épületkolosszust lebontották, míg ide kerültek. Nehány hét óta eltűnt ez is. Imitt-amott még a kerítés köfalai állnak fenn; egyéb fal már nincs a sötét épületből, hanem van helyette egy pompás nagy térség.

Epen száz esztendő volt ez a kaszárnya, mikor elkövetkezett sorsa, hogy kő kövön nem maradt belőle. Különben darabonként építették. II. József alatt kezdték, aztán úgy folytatták tovább az építést. Pest város polgárai kezdet óta gyanus szemmel nézték, olyannyira, hogy építéséhez a földet nem akarták átengedni. Értéktelen, a várostól távol eső, elhagyott hely volt az, kissé dombos terület, mely kiemelkedett a Duna kiöntései után hátramaradt mocsarak közül. Ezekbe a mocsarakba és nádasokba kacsázni járt Pest és Buda város puszkázó lakossága, többnyire bírák, tisztviselők, prókátorok, kik elemózsiával ellátva járták meg a hosszú utat, melyet most a fővárosi ember sétálva tesz meg palota-sorok közt, aszfaltos járdán, villámhajtotta kocsin, s nem is képzeli, hogy ez egykor távolság lehetett. Pest polgárságában rossz sejtelmek keletkeztek, mikor a kincstár egy nagy terület átadását követelte kaszárnya építésére, holott a városban itt volt már a Károly-kaszárnya. A Martinovics-féle összeesküvés és kivégzések gyanakvóvá tettek mindenkit az új kaszárnya iránt, s Pest város hatósága megtagadta a kincstártól a telek átengedését. Hogy a várost fenyegető erődöt, politikai foglyok keserves kazamátáit akarják építeni, így tudta az egész város. Pest város hatósága ellenszegülését abban hagyni nem akarván, kormánybiztos nevezetett ki, mely az előbbi városi határozatokat megsemmisítvén, a gyanus kaszárnya építése megkezdődött.

Sok katonai célzt szolgált aztán. Különösen szerették ide hozni az olasz katonákat, a kikre nézve eléggé elzárt hely volt, s távoli fekvésénél fogva az érintkezést is elzárta a polgárságtól. Katonai kórháznak, tűzérési tanyának is használták, majd katonai foglyok raboskodtak benne. De erődszerű tulajdonságainak igénybe vételére egyszer sem volt szükség. Mi történt, milyen élet folyt a komor falak

AZ ÚJ-ÉPÜLET BONTÁSA.

közt, az emberek nem sokat tudtak róla, de kezdet óta mindig a legbarátságtalanabb épülete volt Budának, Pestnek és környékének. Szomorú hírét az 1848–49-iki idők alapították meg eltörülhetetlenül. A politikai foglyokat ide vitték. Hadi törvényszékek ülészek benne. Hazafiak börtöne és vesztőhelye lett. Megilletődve járt azóta a sötétszürkére festett, két emeletes nagy épület előtt mindenki.

A város terjedése végre nem tűrte fennmaradását. Egyik oldaláról is négy, másik oldaláról is négy utca közlekedését tartotta fenn, melyek mind itt vágytak tovább haladni. Végzetet betelt, mikor az új országházat is közlébe építették, az újabb idők egyik legszebb monumentális palotáját. Pusztulnia kellett tehát. A főváros a katonaságnak emelte helyette a másik kaszárnyát, helyén pedig most osztozkodnak. Legjobb, legszebb volna, ha az egészet szabad térnek hagynák, de Budapest a tereknek nincs szerencséjök. Vagy megfedkeznek róla, hogy kellene, vagy beépítik. Ennek egy részét is beépítik.

A két kép, melyet mai számunk közöl, már csak emlék. Az egyikben még látszik a két emeletes kaszárnya egyik része, de a nagyobb résznek már csak az utolsó romjai, a fundamentum fölött fennmaradt töredékek vannak

meg. A bontás folyását mutatja a másik kép. A háttérben ott látszik a kupolás új országház, és a földmívelési miniszterium palotája. A lebontást november hóban kezdték, de csak oly kedvező teli időjárás kellett hozzá, mint az ide, hogy annyi sok száz és száz munkás a nyár elejéig elkészülhetett az óriás épület szétbontásával s a tömérdek anyag elszállításával.

A FIÚK HADSEREGE.

Mi lesz a szegény ember gyermekeiből, ha fölcserepedik s kinő az iskolából? Ki folytatja nevelését s ki viseli gondját, hogy el ne zülljék?

Az apa munkába megy: műhelybe vagy gyárba. Az anya nemkülönben. A gyermeket beadják valahová inasnak, lehetőleg olyan helyre, a hol szülőinek kevés gondjuk van vele s a hol hamarosan kereshet is valamit. A gyermek aztán dolgozik, a mit tud; enni kap keveset, verést többet, meg is tanul tán úgy, a hogy valami mesterséget, — de becületre, tiszta életre nem igen van, a ki tanítsa és testi-lelki egészségére nincs, a ki vigyázzon.

Hány ilyen gyermek van, a ki becületes munkát soha nem tanul, s a mi erkölcsileg még károsabb, nem tanulja meg szeretni a munkát.

AZ ÚJ-ÉPÜLET HELYE A LEBONTÁS UTÁN, A NÁDOR-UTCÁBÓL NÉZVE.

Erdélyi fényképe után.

Vágya a dologtalanság, könnyű élet, s ha más-kép nem lehet, bűnös úton igyekszik hozzá jutni. Az ilyen gyermek az igazán ágról-szakadt s könnyen megcsúsz, hogy az ágra is kerül, vagy legalább is a börtönbe.

Rendőőrök és bírák tudnának róla beszélni sokat, micsoda romlottsággal találkozni sok-szor az ilyen suhancok lelkében s micsoda kára és veszedelme származik államnak és társadalomnak abból, hogy ezeket az alapjuk-ban talán jóra hajló lelkeket nem akad, a ki még idején megmentse.

De még azok is, a kik nem jutnak egyenes összehúzóba a büntető-törvénnyel, a kik mesterséget tanulnak és üznek s a munkások nagy osztályát alkotják, mivé fejlődnek így, magukra hagyva? Tisztelet, barátság, jóindulat, törvénytisztlet, engedelmeség, megbízhatóság és más egyéb erények talán olyan igen mindennapi jelenségek népünk s főleg városi munkásaink között? Nagy optimizmus kellene hozzá, hogy igent mondjunk e kérdésekre.

Az igazi jellem — a mi tisztán erkölcsi fogalom s független a műveltségtől — vajmi ritka a legelső néposztályoknál. Ezért oly zilált a szegény emberek nagy részének családi élete; ezért van annyi panasz a munkájuk ellen; ezért van, hogy a pálinkás boltnak nagyobb a forgalma, mint a tisztas helyeknek s hogy a börtönök és kórházak számát egyre szaporítani kell.

Hogy lehetne ezen segíteni alapjában? Nyilván csak neveléssel. Ha bele tudunk nyúlni segítő, javító eszközökkel a szegény ember lelkébe akkor, a mikor még javítható, a mikor a fejletlen gyermek szívé még egyaránt hajlandó a jóra meg a rosszra; ha a jó indulatokat ki tudjuk fejleszteni, a gázt elnyomni: meg van oldva a kérdés. Csak hogy természetesen az a dolog bökkenője, hogy mindez igen nehéz dolog.

Próbálkoztak vele nemzetgazdák és emberbarátok elméletben és gyakorlatban több-kevesebb sikerrel. Különösen Angolországban vannak nagy számban ilyen nép-javító intézmények, mert Albion gyakorlati észjárású fia felismerte, mily fontos ez ügy a nemzet egész életére nézve. Egy ily intézményt, talán a legérdekesebbet valamennyi közül, akarunk az alábbiakban bemutatni. Ez a *Boy's Brigade*, a serdüli fiúk hadserege.

Angolországban a népoktatás nincs ugyan a kötelező iskolázás alapjára fektetve, de azért virágzóbb, mint bárhol másutt. A népiszkolai oktatás kiegészítésére valók az ú. n. *vasárnapi iskolák*, melyeket részint az egyház, vagy az állam, részint a társadalom tart fenn s melyek a mi ismétlő-iskoláinkhoz hasonlóak. Ezek azonban ritkán mutatnak föl kellő sikert, mert a gyermekek legnagyobb része vagy egyáltalán feléjük se néz, vagy ha kénytelen vele, kelletlenül, immel-ámmal teszi s akkor sem igen tanul semmit. Végére is nem annyira oktatás, az értelemnek ismeretekkel való megtöltése volna célja az ilyes tanításnak, hanem a jellem fejlesztése, az erkölcsi élet ápolása. A vasárnapi iskolát ünja a gyermek; figyelmen és fejelemmel benne, s ha teheti, gúnyt űz belőle.

Smith W. A., egy skót önkéntes vadász-vezető tisztje volt, a ki ez állapot javítására gondolt. Abból a lélekleti megfigyelésből indult ki, hogy minden gyermek igen érdeklődik minden iránt, a mi katonai dolog. Mindenki emlékeztethet, hogy gyermekkorában, a mikor dob- és trombita-szóval katonaság vonult el előtte, ez jobban megragadta a figyelmét, mint bármely más. Avagy kinek nem volt közülünk legkedvesebb mulatsága az ólomkatonákkal való játszás, meg a katonásdi? Ki nem képzelte magát gyermekkorában katonának, ki nem örlött, ha papíros-csákót csapva fejére s a fűzfavesszőt kardnak nevezve, szabadlathatta a képzelt törökök armádiáját?

Erre alapította *Smith* a tervét. Katonai szervezetbe csoportosította a fiúkat; csakót nyomott a fejükbe, egyenruhát adott rájuk, sőt még puskát is adott a kezükbe, természetesen olyat, a mely nem sült el, mert meg sem lehet töltöni. Beosztotta a kis csapatot századba s katonas szellemet, katonai fegyelmet vitt közéjük.

A fiúknak tetszett a dolog. Csinos egyenruha, katonásdi — csupa mulatság az. Könnyen bele-nyugodtak, hogy annyi örömet engedelmes-séggel és tisztességgel magaviselettel kell fizetniük. Mert a ki ez ellen vétett, büntetést kapott. Jó magaviselet, tisztesség, egymás közt jó paj-

társág, testben és ruhában a rend és tisztaság egyaránt kötelessége volt mindenkinek.

Bizonyos napokon, a fiúkégyéb foglalkozásának hátráltatása nélkül, összegyűltek, katonás gyakorlatokat végeztek. Gond volt rá, hogy ha bármely rendtelenség fordul elő, az megtorlás nélkül ne maradjon. A ki nem volt megmosdva, a kinek rongyos volt a ruhája, vagy a ki bántotta a pajtasát, szigorúan megbűnhődött és vétke pellengérré állított.

Az eredmény meglepő lett. A fiúk tisztán, csinosan, rendben jelentek meg, pontosan engedelmeskedtek, szóval egészen megváltoztak. A ki azelőtt figyelmen volt a vasárnapi iskolából, az most legjobban erejéből igyekezett figyelni; a ki azelőtt a legnagyobb verekedő volt, fékezte kedvét; a ki rongyoson, szurtoson járt, tisztasághoz szokott. Kellemes, katonás testtartás, barátságos jókedv, tisztaság, éber szem, tiszta külső, — ez jellemezte a fiúk századát.

Csakhamar megszaporodott a számuk. Az első századot, a mely 1883-ban alakult, több új századdal kellett osztani, a melyek együtt tettek egy zászlóaljat (batallion). *Glasgowból*, a honnan a dolog kiindult, elterjedt más helyekre is, és ma már alig van hely Angolországban, a hol legalább is egy ilyen suhanc-század ne volna.

1890-ben már a három angol országgrészen: Angliában, Skóciában, Irlandban összesen 418 század volt 17,259 fiúval. 1894-ben pedig 730 század, 2500 tiszt és 31,000 fiú.

A szervezet nagyon egyszerű. Minden század élén egy százados (*captain*) áll s az ő keze alatt több tiszt ügyel fel a rendre. Több század (helyi beosztás szerint) egy zászlóaljja tömörül s az összes zászlóaljak együttvére alkotják a dandárt (brigade). Az egész ügy élén egy vegrehajtó bizottság áll, a mely *Glasgowban* székel. Tagjai: a *brigade* elnöke, egy titkár, egy pénztáros és öt választmányi tag. Ezt a bizottságot katonás *headquarter*-nek, főhadiszállásnak hívják.

Minden század valamely egyházközséghez köteles tartozni, — ez adja meg a vallásos színezetét, a melyre az angolok tudvalevőleg igen sokat adnak.

A kis katonák aztán különféle gyakorlatokat, testedző játékokat üznek. *Foot-ball*, *cricket*, *lapdázás*, úszás, torna a legszokottabbak. A hol több század van egy városban, olykor nagy versenyeket tartanak. A zenei tehetséggel bíró fiúkból zenekart alkottak, a sport helyes menetére meg egy erre való osztályt vívgyáz. Betanítják a fiúkat egy részét mentő-szolgálatra is, a minek nem egy esetben látta hasznát a közönség is.

Nyaranként, mikor angliai szokás szerint az ipari munka egy-két hétig szünetel, együttes kirándulásokat tesznek a vidékre, vagy a tengerpartra, illedelmes mulatsággal, lélek- és testedző gyakorlatokkal töltve az időt.

Évenként egyszer a nagyobb városokban együttes ünnepi felvonulást rendeznek a templomba, a hol meghallgatják valamely hírneves pap beszédét. A vallásosság kifejlesztésére kü-lönben is nagy gond van fordítva. A századok nagy részének olvasó és társalgó helyiségei is vannak, melyeknek nagy s áldásos hatása van a fiúk lelkére s értelmére.

Az intézmény életrevalóságának bizonyossága egyrészt, hogy a legelőkelőbb férfiak segítenek felvirágzásán, — patronusa a *yorki* herceg, vice-patronusa a *canterbury* érseke, London lord-majorja tiszti rangot visel benne, — másrészt meg nagy elterjedése. Ma már nemcsak Angliában virágzik, hanem Kanadában, az észak-amerikai Egyesült-Államokban, Kelet-Indiában, a Fokföldön s Anglia más gyarmataiban. Ez utóbbi helyeken benschült fiúk alkotják a századok nagy részét.

Hogy mi s mennyi ez intézmény haszna, az ezekből az adatokból is kiviláglik. Valóban alkalmas módja ez annak, hogy elérjék azt az eszményt, mely a *Boy's Brigade* jellegéje:

«A fiúk hadseregének célja legyen Krisztus országának terjesztése a fiúk közt, az engedelmes-ség, tisztlet, fegyelem, önérzet előmozdítása s minden, a mi az igazi keresztényi férfias-ságra irányul».

Megérdemli ez az intézmény mindazok figyelmét, a kik a nevelés ügye iránt érdeklődnek.

Siebreich Károly úr, a kinek szívességéből jutottunk ez adatokhoz, *Drummond* Henrik glasgowi tanár munkája alapján egy kis füzetkben ismerteti ez érdekes hadsereget s nálunk is

megvalósítva szeretné látni. Nem tudjuk, mennyiben volna ez a mi körülményeinknek megfelelő s nálunk megvalósítható, de kísérletet tenni vele, mindenesetre érdekes volna.

TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS IPOLYSÁGON.

Hontmegye érdekes történelmi kiállítását rendezte e nyárra székhelyén, Ipolyságon. A kerek számmal ezer darabból álló anyagot a megye területén szedték össze, legnagyobb részt magánosok gyűjteményeiből s a megye székházának emeleti részén állították föl három teremben, kor szerinti csoportosítással.

A kiállítást, melynek létesítője és igazgatója *Pongrácz* Elemér képviselőházi ellenőr, védnöke pedig *Vasváry* Kolozs bíboros hercegeprímás, e hó 13-án nyitották meg ünnepiesen, mely alkalommal *Horváth* Béla honti főispán tartotta a megnyitó beszédet, ő utána pedig *Nagy* Iván történettudósunk szolt úgy a maga, mint a magyar tud. Akadémia nevében, mire a nagy és előkelő közönség a kiállított érdekes tárgyak megtekintésére oszlott szét.

A tárgyak általában Hontmegyére vonatkoznak, s visszanyúlhatnak egészen a történelem előtti időkhöz, a kőkorszakba, s a következő fő csoportokban vannak elrendezve: az I. sz. teremben a hontmegyei előkelő családok őseinek és a honti származású írónak s tudósoknak arcképei vannak; a II. sz. teremben Hontra vonatkozó oklevelek, krónikák, könyvek, továbbá a honti nemes családok czimerei, várak képei, az ezredévi díszmenetben részt vett honti bandérium ábrázolásai és *Selmeczbánya* város tárgyai láthatók; végül a III. sz. nagyteremben a megye főispánjainak életnagyságú arcképei, családi és egyházi ékszerek, fegyverek, zászlók, szent-képek, érmek, őskori leletek, különféle ereklyék és szabadságharczi emléktárgyak, stb. vannak kiállítva.

A kiállítás néhány tárgyat képpen is bemutatjuk. Képünkön a korponai hóhéralposok és kincz-eszközök, a közép-kor e sötét emlékei mellett az ősi bányavárosnak, *Selmeczbányának* néhány érdekes ereklyéje látható. Legérdekesebb ezek között a város 1532-ből való jogkönyve, mely a legrégibb magyarországi jogkönyvek közé tartozik. Képünk a jogkönyv kezdő lapját és czímráját mutatja. Továbbá ott vannak a város *Mária Terézia*-korabeli zászlaja, a XVII. századból való ó-német stílusú faládája, s az aranyból és ezüstből készült bányász kalapács és ék, melyek a városnak is jelvényei egyszersmind. Ezeket egyházi körmenetek alkalmával körül is hordozzák.

A sikerült kiállítás nagyon magára vonja a szomszéd megyék figyelmét is, maga Hontmegye pedig annyiavál inkább büszke rá, mert alapos a remény, hogy e kiállítás az állandó «Hontmegyei múzeum»-nak fog létet adni.

Nagy elismerést érdemel az ilyen vidéki kiállítás úgy a tudomány, mint a hazafias érzelmek ápolása szempontjából; éppen azért igen kíváncsok, hogy e példát az ország más törvényhatóságai is menőli gyakorlabbán és sürűbben kövessék.

Az ipolysági kiállítás csak a jelen angusztnus hó 27-ikéig lesz nyitva.

A hontmegyei történelmi kiállításból.
Selmeczbánya ó-német faragású ládája 1645-ből.

VAN-E A HOLDON ÉLET?

Régóta foglalkoztatja már a tudósokat az a kérdés, vajjon laknak-e a holdban emberek?

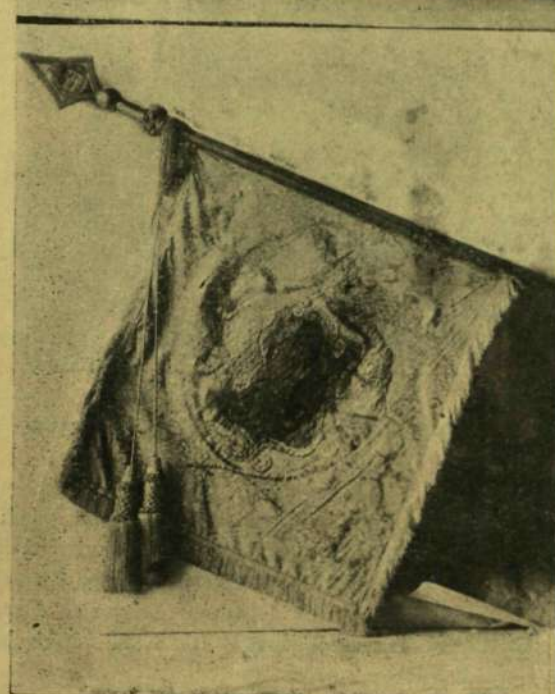
Sok különböző véleményét lehetett már erre nézve olvasni, a melyekből azonban csak annyi látszik bizonyosnak, hogy még most határozottan semmit sem állíthatunk. Lehetnek is lakói a holdnak, nem is. Majd csak akkor dől ez el valamikor, — ha ugyan egyáltalában eldől — ha csillagászati műszereink sokkal tökéletesebbek lesznek a mostaniaknál.

Egyébiránt hogy miképp áll ez időszerint a hold lakhatóságának kérdése, arra nézve sok érdekes dolgot mond el *Hoffmann* Ottó, közelebb megjelent «Séták a világűrben» című könyvében, melyből bemutatjuk a következő részletet:

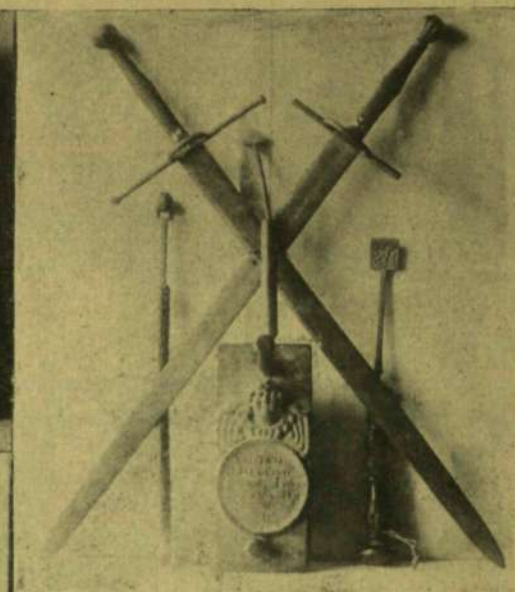
Hatvan éve annak, hogy egy újságról az ötlete támadt, hogy egy akkoriban Dél-

Selmeczbánya jogkönyve.

Korponai hóhéralposok és kincz-eszközök.

Selmeczbánya zászlaja.

Selmeczbánya bányászkalapácsa és éke.

A HONTMEGYEI TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁSRÓL.

sítést nyer, úgy, hogy megállapodhatunk abban, hogy a Hold melyebb katanaiban még található növényzet s viz gyér maradványa.

A többi viz, a mi valamikor képződhetett a Holdon, bizonyára beszívárgott már üregeibe s a levegő valószínűleg szintén ott keresendő. A Karst-hegység vidéke, Isztria föld alatti folyóival hasonlíthatók össze a hozzánk legközelebbi égitest természeti viszonyai.

A holdlakókat is csak úgy képzelhetjük el, mint egy nyomorult, elcsenevészett fajt, mely vakond módjára föld alatt kénytelen élni. Lehet, hogy valamikor a «tengerek»-nek nevezett síkságokon laktak és a számos folyammeder, melyet legújabbban fölfedeztek, mind vizet tartalmazott még, a Hold bolygó életének elején volt és lakói szorosan vizsgálták az ő egükön mutatkozó óriás égitestet, a Földet, melynek korongja a Holdon 13-szor akkoránál látszik, mint nálunk a Hold korongja. Egy nézték talán ragyogó pompájában, mint egy dicsőbb, jobb hazát s vágyaik felénk repültek, mit sem tudva földi nyomorról.

ment legelőször Montet Vernonba s a legelső rangu vendégfogadóba szállt, egész szobasort bérelt ki maga és inasa számára s a vendégkönyvbe «Berry Jakab, milliomos csavargó» névvel jegyezte be magát. Legelőször egy pinczért keresett fel, ki régebben két dollárt kölcsönzött neki s azt vendégségre hívta, hol ötven dollárral fizette a pezsgőt s ugyancsak 50 dolláros bankjeggyel gyújtotta meg szivarát, a pinczérnek pedig a 2 dollár helyett 2000-et adott. Rendkívül pazarolva élt tovább is. Bárki köszönt neki az utcán, öt dollárt kapott, általában öt dollárnál kevesebbet soha sem fizetett, annyit kapott a gyufaár, a hírlapelárusító s az utcai koldusok is. Nem sokára megnősült s neje még pazarabb volt, mint ő.

Igen természetes, hogy ilyenformán a millió rövid idő alatt elfogyott. Neje és pajtásai elhagyták s a milliomosból ismét csavargó lett. De a rendkívüli dőzsölések ekkor már annyira megrongálták erejét, hogy a csavargó életet nem bírta s néhány hét múlva kórházba jutott, hol csakhamar meg is halt.

MILLIOMOS CSAVARGÓ.

Csodálatos életpályája volt az amerikai Berry Jakabnak, ki nem rég halt meg teljesen elzúllott állapotban egy szegény-ápoló intézetben. Vagyonos szülői voltak. Atyja *Gloversville*-ben, New-York államban, tekintélyes orvos volt. A fiú azonban már gyermekkorában oly kóborló természetűt áruolt el, hogy szülőinek tömörked aggodalmat okozott s azok valószínűleg megkönyebbülteknek érezték magukat, midőn a fiú serdülő korában megszökött s végképp nyomát vesztették. A kóborló 30 éven át csavargott az Egyesült-Államok minden részében, soha sem fogadott el rendes alkalmazást s elzúllott jellegről «éhes ficzkó» gúnynév alatt ismerték mindenütt.

Kóborlásai közben véletlenül eljutott szülővárosába is s ott megtudta, hogy atyja milliónyi vagyonot hagyott örökségül számára. Erre elhagyta a kóborlást s a többi énekes elégedék meg vele, ha koronként maga előveszi íróasztala fiókjából a kedves emlékeket, s ismét átéli a múlt örömeit, fájdalmait, melyeknek dadogó

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Dr. Nagy Mór. Ifjúkori emlékek. Kolozsvár 1898. Nagy Mór a legtermékenyebb költők egyike; évek óta nem múlik esztendő, hogy egy kötet verset ne bocsátana a nyilvánosság elé. Valami sok babért nem arat velük, s alig hisszük, hogy az anyagi jutalom is arányban állana a fáradsággal és buzgalommal; de ez őt nem kedvetlenítette el, s most ifjúkori verseit szedte össze s adta ki egy csinos kötetben. Ifjúkori kísérletekkel szemben, melyek részben iskolai kísérletek, igazságtalanság volna irodalmi mértéket alkalmaznunk; de nem hallgathatjuk el azt a véleményünket, hogy e gyűjteményt kár volt a nyilvánosság elé bocsátani. Még nagy költőknek is, kiknek szellemi fejlődése oly kiváló érdekel bír, ifjúkori versei többnyire csak halálunk után látnak napvilágot, a kisebb énekes elégedék meg vele, ha koronként maga előveszi íróasztala fiókjából a kedves emlékeket, s ismét átéli a múlt örömeit, fájdalmait, melyeknek dadogó

József főherceg.

JÓZSEF FŐHERCEGEZ MINT NÁSZNAGY A DOBOZI HÁRMASKODALMON. — Goszleth István fényképe után.

ajakkal igyekezett hangot adni. Nagy Mór bár nem nagy költő, de tehetséges ember, ez meglátszik egyik-másik ifjúkori kísérletén is, s a polyva között tiszta szemet is találunk. Ilyen az alábbi költemény is, melyet mutatványul ide iktatunk. A kötet ára 2 korona.

Lemondás a költészetről.

Vergődtem eddig
Bús habokon.
Fölbuktam, tüntem;
De mindig csüngtem
Csillagokon.

És most, hogy hittem:
Parthoz jutok —
A nagy tengerre
Visznek egyszerre
Bőszült habok.

El, végső ábránd!
Az életért.
Borulj el, mennybolt!
Ragyognod nem volt
Értém miért.

A Magyar Nemzet Története című tízkötetes munkából, melyet Szilágyi Sándor szerkeszt és az Athenaeum nyomdai társaság ad ki, a 8-dik kötet hagyta el a sajtót. Ezt Marczali Henrik egyetemi tanár írta és teljes címe a kötetnek: *Magyarország története III. Károlytól a bécsi kongresszusig 1711—1815*. A Habsburgok uralmának megszűnésétől kezdve az az időszak, az 1723-ban keletkezett pragmática sanctióval, a mely az 1848-iki törvényekkel együtt alapja ma is az 1867-iki kiegyezésnek. Marczali a pragmática sanctió keletkezésének történetét és mindazon körülményeket és okokat ismerteti, a melyek őseinket rá birták, hogy a férfi ágában kihalt Habsburg-dinasztiát a nőági örökösök elfogadásával másodsor megalapítsák és alatta azt a sok országot, mely III. Károly jogára alatt volt, továbbra is együtt tartassák. Második részét Mária Terézia kora, majd utána József, II. Lipót és I. Ferenc császár korának történelmi leírása tölti be. Ez utóbbi korszakok azért tanulságosak, mivel ezekből láthatjuk azokat az erőszakos kísérleteket, a melyek a pragmática sanctió kijáratásával, a magyar független államnak és birodalomnak az örökös tartományokkal való összeolvastására, a magyar nemzet, a magyar történelmi hagyományok kiirtására irányultak, de a nemzet erőfeszítésénél mindannyiszor hajótörést szenvedtek. A fontos korszakok és eseményeit széles körismertté, sok tudással írta meg a szerző, kimerítőbben még senki. A leírást számos szövegkép, nagybecsű műmelléklet, művészi kivitelű hasonmás világítja meg. Körülbelül negyven a műmellék-

letek, több mint százötven a szövegképek száma. Tájékozásul még megjegyezzük, hogy a nagy munkának a még hiányzó két kötetét, a hetediket és a tizediket még ez év folyamán befejezik. Egyes kötet ára díszes kötésben 8 frt. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Az osztrák-magyar monarchia irásában és képen című nagy hon- és népismerető vállalatból most megjelent 306. füzet *Magyarország* V. kötetének a 14. füzeté, melylyel a Felső-Magyarországot ismertető s két részben megjelenő kötet I. része be van fejezve. E füzetben a felső-magyarországi tótok néprajzi sajátosságainak bemutatását találjuk három közleményben, melyek közül az elsőben Pechány Adolf az általános néprajzi vonásokat vázolja, rövid tömörséggel, de mégis minden lényeges dolgot megérintő alaposan; a másodikban Sochán Pál a tótnépismeret, a harmadikban pedig Czámber Samu a tótnépismeret és irodalmat mutatja be a múltba is visszapiillantó tájékozással. Mind a három író alaposan ismeri a tótnépismeret, annak testi és lelki sajátosságait, családi és társadalmi életét, valamint azokat a vidékeket, a melyeken a tótság tömegesebben lakik hazánkban; ezért, de megkülönböztetve tanulmányainkál fogva is kiválóan illetékesek, hogy a felső-magyarországi tótságokról hí és tanulságos képet rajzolhassanak. Közleményeik becsét nem kevéssé emeli az, hogy a hazai tótokról ily mindenre kiterjedő tanulmány eddig még nem jelent meg irodalmunkban; így dolgozataikkal valóban hűszagot töltöttek be. E vonzó előadású közleményeket tizenkét rajz illusztrálja, melyek Csorna Károly, Dörre Tivadar és Jantyk Mátás festőművészeiktől valók.

A magyar kir. államnyomda kiadásában s Révai Testvérek bizományságban két hetenként két-két ívnyi terjedelmű, rajzokkal gazdagon díszített és színes borítékra foglalt füzetekben megjelenő válogatott előzetési ára egész évre (24 füzetre) 7 frt 20 kr., félévre (12 füzetre) 3 frt 60 kr., negyedévre (6 füzetre) 1 frt 80 kr. Egyes füzet ára 30 kr. Megrendelhető minden hazai könyvárusnál.

Besztercebánya az 1848—49. évi szabadságharc idején ezim alatt irt és bocsátott ki érdekes monographiát Jurkovich Emil besztercebányai főgimnáziumi tanár. Jurkovich dolgozik a nevezett város monographiáján s most ebből szakított ki s mutat be egy részt. A szabadságharc egyes vidékei szerint csoportosuló és helyi vonatkozású epizódjait ma is még leginkább az őregek mesemondásából s kéziratban őrzött vagy nem is kellőképpen gondozott főljegyzésekből ismerjük. Jurkovich nagy szorgalommal gyűjtötte össze a veszendőnek indult adatokat, gonddal állította egybe s történetirő érzékkel dolgozta föl.

«Erdély». Az «Erdélyrészi Kárpát-Egyesületnek», ennek a tévékeny intézetnek folyóirata, az «Erdély» valóságos kötet alakjában jelent meg ezúttal. A Radnóti Dezső föltitkár által szerkesztett folyóirat érdekes illusztrációkkal és ismertető cikkekkel gazdagon van felszerelve és az egyesület kiváló működésének is érdekes képét nyújtja. Az «Erdélyt» a társulat tagjai ingyen kapják.

Népdalok gyűjtése. A Kisfaludy-társaság tudvalevőleg a népköltési termékek gyűjtésével, illetőleg kiegészítésével bízta meg Vikár Bélát, a ki most e célból Somogy megyében időzik. Vikár a gyűjtést ezúttal is kiterjeszti a dallamokra, melyeket fonográf utján vesz föl. E fonográf-hengereket azután a néprajzi múzeumban helyezik el, a szövegeket pedig a Kisfaludy-társaság adja ki.

Jubileumi díj szobrászoknak. A király koronázási jubileuma alkalmából Budapest főváros által létesített képzőművészeti pályadíjat, mely két éven át évenként 2000 forintból áll, az idén szobrászművészeknek fogják kiadni. Pályázhat minden magyar honos szobrász, a ki harminczötödik életévét még tul nem haladta s a ki nagyobb szabású alkotásokra kiválóan hivatott képességének kétség telen jeleit adta. Ennek igazolására a művész pályázati kérvényéhez mintákat, terveket vagy kész szoborműveket köteles benyújtani. A díjat egy bizottság javaslata alapján a közgyűlés ítéli oda. A pályázatokat még e hónap 22-éig kell beadni a tanácsai iktató hivatalban.

A Képzőművészeti Társulat plakát-pályázata. A képzőművészeti társulat nem régiben pályázatot hirdetett időszakos kiállításait hirdető plakátok terveire. A pályázat sikerrel járt, mert a huszonkét beérkezett pályázó terv között több feltűnően sikerült volt. A pályadíjat Ipoly Sándor festőművésznek ítélte oda a pályabírószám. A nyertes plakát stílizált magyar ruhás festőt ábrázol, kezében palettával. A pályázaton föltűntek még Ferenczy Károly, Mannheimer Gusztáv, Hegedűs László és Basch Árpád tervei.

Színházak megnyitása. A nyári szünet után a fővárosi színházak egy része Szent-Istvánnapra megnyílik. A Népszínház e hó 16-ikán, a Magyar színház 17-ikén, a Vigaszínház 18-ikán nyílt meg. A Nemzeti színházat szeptember 1-én nyitják meg Katona «Bánk bán»-jával. Az első újdonság Berzák Árpád «Himfy dalai» című darabja lesz, a mely szeptember közepe táján kerül előadásra. Ezt követi az újdonságok sorában Dumas-nak «Egy asszony gyötörtése» színműve. Október havában eredeti újdonság kerül színre. November elején adják elő Echevaray spanyol költő «Szent vagy örült» drámáját.

A Magyar Színház új igazgatója. A Magyar Színház igazgatását e hó 15-iktől Beöthy László ismert író vette át.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A szegedi városi képtár. A szegedi kulturpalotában, melyet a város áldozatkészsége létesített, a képtárt már teljesen berendezték és a jövő hónapban meg is nyitják a gyűjteményt. Természetes, hogy a képtár egyik legértékesebb képe Munkácsy Mihály «Honfoglalás»-ának nagy váslata lesz. Ezen kívül a képtár részére Vágó Pál megfestette Szeged árvízkiépítést s kész Ferraris Széchenyire, László Deák Ferencz képe, Roskovics Kossuth arcképe; Andrássy Gyula gróf arcképe pedig a Pataky műve. E mellett Szeged városa minél teljesebb gyűjteményt állít össze jelesebb művészeink alkotásából és nem feledkezik meg az iparművészetéről sem.

Balatoni múzeum-egyesület alakult Keszthelyen. Alakuló közgyűlésén Dr. Lovassy Sándor gazdasági tanintézetet tanárt választotta a végrehajtó-bizottság elnökének; alelnök: Kóncz Antal; titkár: Csák Árpád; pénztárnok: Lehmann Ferencz; végül 36 bizottsági tagot választottak.

MI UJSÁG?

A király születésnapja. Augusztus 18-ikát, a király 68-ik születésnapját országsszerzte megünnelték. A hivatalos ünnep mellett sok helyen augusztus 17-én kivilágítást is rendeztek, így Kolozsvárt, Újvidéken is. A fővárosban az összes templomokban háláadó istentiszteletet tartottak. A katonaság a Vörmezőre vonult ki, hol 9 órakor a tábori mise nagy katonai fényvel ment végbe. A vérmező magas partszéleit ezek és ezek állták körül, hogy tanui legyenek a fényes katonai ünnepnek. Az istentisztelet után hg. Lobkovitz hadtestparancsnok szemlét tartott a csapatok fölött. A hivatalos világ

a budavári Mátyás-templomban jelent meg az isteni tiszteletre. Ott voltak a budapesti időző miniszterek élőkön báró Bánffy Dezsővel, a polgári és katonai hatóságok, a törvényszékek képviselői.

* József főherceg mint násznapgy. Lapunk legutóbbi számában megemlékeztünk róla, mily megtisztelésben részesített József főherceg az alsóti úrodalmához tartozó Dobozon három egyszerű földműves házaspárt. Bereczki István, Horváth István és Doboz Ferencz ugyanis aranylakodalmukat tartották s József főherceg vállalta el a násznapgyi tisztet. Magyar ruhában, bokráts pörge kalappal fején s tarka szalagokkal díszített násznapgyi bottal kezében jelent meg az aranylakodalmossal a dobozi ref. templomban. Az esküvő után a főherceget násznapgyi ruhájában az aranylakodalmos párokkal s az eskető Nyikos Lajos ref. lelkészszel együtt lefényképezte Goszleth budapesti fényképész, s e félvétel másolatát mai számunkban mi is bemutatjuk.

Idegen hercegek Magyarországon. Zichy József gróf vedrői kastélyának jelenleg előkelő vendége van. Viktor Napoleon herceg, Jeromos király unokája, a ki nagyanyai ágon Rainer főhercegnek is rokona, néhány napi tartózkodásra ellátogatott a Zichyek ősi fészkebe. Zichy gróf vendégét La Granche vicomte társaságában várta meg a diószegi állomáson. A herceget bandérium kísérte a kastélyig, a hol Zichy Ferencz gróf tárnokmester, a család szeniora üdvözölte. — Tatra-Füreden pedig Ferdinánd bolgár fejedelem két fia, Boris és Cyrill hercegek nyaralnak. A hercegek

Gyakorlat a puskával.

e hónap 8-án érkeztek a poprádi állomásra, a hol egy bolgár pap várta őket. Rövid tartózkodás után Tatrafürdőre utaztak.

Perczel Mór tábornokról. A magyar szabadságharc ötvenéves fordulóját három tábornok érte meg. A Brazíliában lakó Czeck János, továbbá Gergei Arthur és Perczel Mór, kik a száműzetésből hazatértek. Perczel Mór Bonyhádon lakik, s már rég idő óta visszamelegkezéseit írja, emlékeinek ki-foghatatlan tárházából, bőséges, többnyire okmány-szerű adatainak felhasználásával. Mintha nem is érezné a vállaira nehezedő 86 esztendő, olyan kitartással munkálkodik, megszakítás nélkül, és nem szereti, ha zavarják. Ott lakik a Perczel-család bonyhádi kúriájában, melynek nagyobb részét Perczel Dezső belügyminiszter lakja családjával. A hátsó udvari lakásban tartott főnn magának szerény lakást és évek hosszú sora óta mást sem tesz, mint ír. Szobájának fele telve van már iratainak gondosan egymásra rakott kézirataival, melybe csak a legértékesebb esetben enged belepillantást még legbizalmasabb embereinek is. Munkájával siet, mert szeretne mielőbb elkészülni, de emlékirataiból életben mitsem bocsát nyilvánosságra. A tisztaság aggasztán alakját a bonyhádiak maguk csak ritkán látják, mert alig hagyja el otthonát, de azért élénken érdeklődik a napi politikai események iránt.

Az aradi országos dalünnep. Az országos dalos egyletek országos szövetsége augusztus

13—16-ik napjain tartotta Aradon dalversenyeit és közgyűlést, nagy érdeklődés mellett.

E hó 12-ikén volt az egyletek érkezése. Budapest-ről több százan mentek külön vonaton Lung György fővárosi tanácsos, az országos dalszövetség elnökének vezetésével. A vasútnál nagy közönség várta a vendégeket, Várhelyi Béla főrendiházi tag díszelnökkel. Zemplényi Sándor elnökkel és Edvi Illés László főrendezővel. Institoris Kálmán aradi főjegyző üdvözlő beszédet mondott, a melyre Lung György válaszolt. A bevonulás a föllobogóztott városba festői volt. A Baross-parkban rendezett lakomára 2000 ember gyűlt össze, de a hirtelen

Tiszteleg!

A fiúk hadseregének egy csoportja, a század zászlajával.

A FIUK HADSEREGE.

jött eső megrontotta a lakomát. Augusztus 13-án is a viharos eső meghiúsította az ünnepélyeket. A közgyűlést s a dalegyletek próbáit azonban megtartották. A közgyűlés zajos éljenzésekkel fogadta id. Ábrányi Kornélt, az országos szövetség régi titkárát, a ki írói és zeneszerzői működésének félszázadát érte meg. A közgyűlés elhatározta, hogy a legközelebbi országos dalünnepet 1901-ben Kassán rendezik.

Augusztus 14-ikén végre félig kiderült az idő, s a Baross-parkban megtarthatták a versenyző egyletek az előadást. Délután sok ezernyi tömeg gyűlt ide. Az egyes dalegyletek saját zászlóik alatt vonultak ki. A versenyre kiválasztott dal Gaál Ferencnek «Sóhajás» című műve volt. Husz dalegylet jelent meg egymás után az emelvényen, hogy elénekelje. A versenyt a kecskeméti polgári dalkör kezdte. A nagyközönség legjobban tapsolt a kassai dalegylestől, szatmár-németi dalegylestől, h.-m.-vási dalkör, a budapesti Ganz-gyár dalköre és a debreczeni munkás-dalegyletnek. — Estére megint kitört a vihar, esett az eső. Ez azonban nem akadályozta meg a dalosokat abban, hogy kimenjenek a városligetbe, a hol hideg buffete a város vendégei voltak.

Augusztus 15-ikén délelőtt a szabad verseny kezdete előtt a dalosok fölvonultak a vértanúk szobrához, ott sorra lerakták koszorúikat, majd elénekeltek a Himnuszt. Az ünnepi beszédet Lung György elnök mondotta, kifejezve a dalosok kegyeletét a szabadság hősei iránt. Beszédére az aradi polgárság nevében Barabás Béla országgyűlési képviselő válaszolt. A vértanúk szobrától a Baross-parkba mentek a dalosok, a hol előadták szabadon választott dalaikat. Kapott minden egyesület sok tapsot, de legtöbbet a kassai és a

Ganz-gyári dalosok. Kitüntek a szatmáriak, nyíregyháziak, a sárospataki főiskola dalosai és a hódmező-vásárhelyiek is. — Délután öt órakor óriási közönség gyűlt egybe a Baross-parkban; lehetett ott vagy 15,000 ember. Nagy élvezettel hallgatták a háromszáz dalos együttes énekét. Nyolcz dalt adtak elő. A negyedik után következett a nap legkiválóbb ünnepi része, idős Ábrányi Kornél ünnepzése. Lung György méltatta az agg zeneszerző érdemeit az országos dalegylestől létesítése körül. Mikor beszédét befejezte, az aradi szép lányok virágot szórtak Ábrányi elé. Az ünnepelt zokogva köszöntö meg a kitüntéseket. Életének legfőbb törekvése — ugymond — az volt, hogy a közös ideált, a magyar hazafiságot a dalban szolgálja. — Este kilencz órakor a városligetben táncmulatság fejezte be a napot.

Az öt napig tartott ünnepély után aug. 15-ikén osztották ki a megérdemelt díjakat a bírábizottság ítélete alapján. Az első díjat, az országos dalegylet alapította aranyérmét és serleget a Kassai dalkör és a budapesti Ganz-gyári dalegylest kapták. A másodikat, egy Várhelyi Béla ajándékozta ezüst koszorút, a szegedi, a harmadik díjat a budapesti Törekvés, a negyediket a nyíregyházi dalegylest — ez a két utóbbi díszes karnagy pálca, — az ötödik — Liszt Ferencz mellszobra — a Debreczeni munkás-dalegylest-jutott. Dicsőítő oklevelet kaptak: a budapesti Érczhang, a hódmező-

A század sipoza.

várhelyi, szatmári, Kecskeméti városi és zombori dalegylestől.

Id. Ábrányi Kornél ünnepeléséről még a következőket említhetjük: Lung György elnök díszes babérszorosít adott át az ünnepeltnek az orsz. dalszövetség nevében, s ezenkívül finom művi ezüst kanzettet, mely meg volt töltve arany és ezüst pénzzel. A budapesti «Törekvés» dalegylet egy arany tollal lepte meg Ábrányit, a zombori dalárda küldöttje pedig díszoklevelet nyújtott át neki, melylyel az egylet dísztagjává választását jelentette. Az üdvözlő szavak után az aradi dalegylet Kovács Pál karnagy vezetésével adott elő.

Eljegyzés. Szép ünnepet ülték a közelmúlt napokban Libits Adolf kir. tanácsos, József főherceg központi jószágigazgatója családjában Alecsóth, a mikor a köztisztviseltek álló jószágigazgató két leányának, Adrienne-nek és Margitnak eljegyzését tartották. Az előbbi Bolgár Géza magyar kir. honvédtábornok, az utóbbi Dörner Béla, a földmívelésügyi miniszterumba beosztott magyar kir. gazdasági — ki lapunkba is több csinos dolgot írt — jegyezte el.

Új szobrok. Honterus-nak, az erdélyi evangélikus egyház alapítójának, Luther Márton tanítványának, a szobrárt augusztus 21-én fogják leleplezni Brassóban. — Orbán Balázs, az ismert nevű elhunyt író szobrának felállítását érdekében Székely-Keresztúr város bunczolgat. A szobor-bizottság újra szervekedett és augusztus 20-án néptünnepet tart a szobor javára.

Magyar szerzetes Khinában. Csak nem régiben adtunk hírt Urge Ignác, Khinában élt magyar hittérítő haláláról, a ki hosszabb ideig hirdette ott

Isten ígét. Halálával azonban nem sokáig maradnak az általa megtérített hívek vezető nélkül, mert Szombathelyről e hó 10-én egy ifjú pap, Wilfinger József ment Marcellisbe, hogy onnan Kínába induljon és elfoglalja Urge Ignác örökét a kínaiak között. Wilfinger József 24 éves ember, lazarista pap és csak egy hónappal ezelőtt mondotta el első miséjét.

A szerb színészet új igazgatója. Hadzsics Antal, az ismert szerb író és volt orsz. képviselő harminczhárom éves működés után visszalépett a magyarországi szerb színészet igazgatásától. Utódjául megválasztotta a színbizottság a 24 éves bolcseszt, Stanojevic drt.

Régi csontok. A *segésvári* leányiskolának kibővítési és átalakítási munkálatainál az építő munkások sok csontvázat találtak, melyeket egy közös sírba temettek. A csontok minden valószínűség szerint a XVII. századból, a török háborúk idejéből valók. A csata után minden bizonytalan az eseteket közös sírba temették, mire az enged következett, hogy ásás alkalmával több koponyát találtak egymás mellett, mely körülmény kizárja azt a feltevést, mintha e helyen régebben temető lett volna. Már eddig két óriási ládával szállítottak el csontokat, de még mindig lehet találni nemesek egyes testrészeket, hanem egész csontvázakat is, elporladt állapotban. Sajátságos, hogy eddig nem találtak semmi féle ékszer, vagy valami ismertető jelet, a mi bizonyos korra engedne következtetni. Régebben e helyen katolikus templom volt, melyet később luteránus templommá alakították, most azonban pusztá térség volt s az iskola kibővítése folytán bukkantak a csontokra.

Egy tudós közlése. Pétervárról írják: A Behring-utazás és Amerika közötti tudvalevőleg nem Behring kapitány, a kiről elneveztek, hanem már nyolcvan évvel előbb, 1648-ban egy *Deshnev* nevű közlése fedezte föl. 1890-ben az igazságügyminisztérium moszkvai levéltárában érdekes adatokat talált Deshnev életéről és merész felfedező utjáról. Mivel most szeptemberben lesz éppen 250-edik évfordulója a vakmerő közlése utazásának, a császár a tengerészeti miniszter előterjesztésére elrendelte, hogy ezentúl Ázsia legkeletibb fokát, az úgynevezett Keleti fokot *Deshnev-fok*-nak nevezzék el.

* Bankjegy-vizsgálattal jelenleg több mint hat-ezer nő foglalkozik Washingtonban az Egyesült Államok kincstáránál. Külön osztály az egész s élén is nő van, Brown asszony, ki már harmincz éve foglalkozik a hamis bankjegyek megvizsgálásával s oly kitűnő szakértő ebben a dologban, hogy a hosszú idő alatt csak egyetlen egyszer tévedett, de akkor sem engedték el neki a szokásos bírságot. Minden bemutatott bankjegyről külön jegyzőkönyvet vesznek fel. Az eléget bankjegyek minőségét képesek egy csekély hamudarabból megállapítani.

* A legnagyobb darab tiszta ezüstöt Amerikában ezelőtt néhány hónappal a Smugger-i bányában találták. Súlyja 1650 kiló, értéke 80,000 forint. Eddig a legnagyobb darabnak a new-yorki múzeumban kiállított 150 kilós terméskészlet tartották.

* A telenősbéka-zsir a legdrágább eledelek közé tartozik, mivel csak fiatal állatoknál fordul elő s oly kis mennyiségben, hogy egy 250 font súlyú állatban legfeljebb 100—120 grammnyi található.

* Buenos-Aires, Argentína fővárosa, a legutolsó népszámlálás szerint 800,000-nél több lakossal bír s így a legnagyobb város Dél-Amerikában.

* A legmagasabb hely, hol állandó lakóház van, az anconaeai várház Peruban. 4876 méter magasságban fekszik, tehát körülbelül kétszer oly magasságban, mint a Magyar-Tátra csúcsai.

* A legnagyobb csigatényészője egy anati francia gazdának van. Körülbelül 200,000 ebet csigát tart állandóan s ezek élelmezése csak annyiba kerül, mint két tehéné.

* A juhtenyészők állítása szerint legjobb a juhoknak az olyan legelő, melynek a földjét a vakondok már összeturkálták.

* Hat patkó és a hozzá tartozó szegek egy londoni teleknek az állandó bére. 1234-ben állított fel itt valaki egy kovácsmihelyt oly feltétel alatt, hogy annyit ad évente a kincstárnak. Azóta a telek sok gazdát cserélt, jelenleg a rendőrségé, de a bére nem emeltetett fel s 665 év óta folyvást hűsögesen

beviszik a patkókat és szegeket az állami kincstárba.

* Kiásott templom. Soubac francia város mellett nemrég egy keresztet találtak a homokban s ki akarván azt venni, észrevették, hogy egy XIII. századbeli templom tornyához tartozik. Ma már az egész templomot kiásták s igen csekély javítás után használatba is veszik.

* Ellenséges növények. Francia gazdák rájöttek, hogy a számtalvisnek legnagyobb ellensége a répa. Ha a számtalviset már nem tudják másként kiirtani, répamagot szórnak ki a földön s a következő évben a tövis önmagától eltűnik.

* A legdrágább étlap volt eddig a Wanderbilt kisasszony esküvőjén. Minden vendég külön művészek által készített étlapot kapott aranykeretben, melyeken a házastársak címere volt. Egy-egy lap átlag 600 forintba került.

HALÁLOZÁSOK

Elhunytak még a közelebbi napokban: JÁMBOR ANTAL, a munkási gör. kath. szertartású székes-káptalan nagypostja, 83 éves korában, Ungváron. — LINDNER LAJOS, IV. ker. főreáliskolai tanár, VIII. ker. iskolaszéki jegyző, a vörös-kereszt-egyesület titkára, szívizmléziós következtében, 36 éves korában, Budapesten, honnan Eperjesre szállították a családi sírba. — DR. KAUNTS LAJOS, a budapesti kereskedelmi akadémia tanára, Földesen, Dunaföldvár mellett. — MÓRICZ JÁNOS, 48 évig volt keszei ref. lelkész, megyebizottsági tag, egyházmegyei volt főjegyző, a Ferencz-József-rend lovagja, 88 éves korában, Fülén. — WILLIGENS SÁNDOR, az osztrák-magyar vasutársaság resiczei uradalmainak, az acélműveknek és bányáknak volt vezérigazgatója, Perchtoldsdorfból. — SZABÓ JÓZSEF, 1848—49-iki honvédfőhadnagy, a menedékház lakója, 89 éves korában. — NIEDERKIRCHNER JÓZSEF, 1848—49-iki honvéd, 68 éves korában, Budafokon. — HAZAY IGNÁC, honvédfőhadnagy, 74 éves korában, Bácsban. — TIENIA ANDRÁS, gárdaőrmeester, Buziás fűrdőben, a hová a király fogadásának előkészületei miatt a múlt héten utazott, szívizmléziós következtében. — NAGY KÁLMÁN, városi hivatalnok, 24 éves korában, Szombathelyen. — URSITS LIPÓT, építész, 72 éves korában, Miskolcson. — HÖBINGER ANTAL, budapesti háztulajdonos. — ÁSZTALOS JÁNOS, megyei írnok 53 éves korában, Tordán. — LOVÁNYI LÉNÁRD, m. kir. erdész, 34 éves korában, Vychodnán. — MESKÓ MÁRTON, gyógyszerész, hallgató, Mező-Berényen. — MAHMUD HAMDI basa, a legfőbb török katonai felügyelőbizottság tagja és a szultán főhadsegéde — mint Konstantinápolyból jelentik — meghalt, Mahmud Hamdi magyar születésű volt; eredetileg Freund-nak hívták. Hamdi basa 1896-ig a drinápolyi második hadtest parancsnoka volt és igen kiváló tiszti hírnevet állott. — FORKAI JÁNOS, kunfélegyházai tüzoltóparancsnok. — PATZAUER MÓR, a miskolci izr. hitközség egykori elnöke, 76 éves korában, Miskolcson. — CSERNÁJEV orosz tábornok, Taskend hírneves elfoglalója, Szent-Pétervárott 70 éves korában meghalt.

Nagy-kállói KÁLLAY UBULNÉ, szül. nagy-kállói Kállay Amália, élete 77-ik, boldog házasságának 57-ik évében, végelgyöngülésben, Nagy-Kállóban. — ÖZV. SZENTIVÁNI SZENTIVÁNYNÉ, szül. szentmiklósi és óvári Pongrácz Angéla. Késmárkon 72 éves korában. — TÖRÖK JÓZSEF, nagy-bányai övőné 24 éves korában, Nagy-Bányán. — LESICSINS OLGA, a solymosi gör. kath. lelkész leánya, 18 éves korában, Solymoson. — ÖZV. SCHLICHTER KÁROLYNÉ, szabócs-megyei nagybirtokos, 80 éves korában, Győrött. — SZUNDY RADÓNÉ, szül. Tábori Mária, vizsgálóbíró neje, 64 éves korában, Csákván. — ÖZV. TUSKE JÁNOSNÉ, szül. Póczy Zsuzsanna, 41 éves korában, Győrött. — ÖZV. SLATKOVSKY TIBORUSNÉ, szül. Kárácz Katalin, Bácsban, honnan Felső-Sápra szállították. — ÖZV. IL. MOLNÁR BERTALANNÉ, szül. Kraudy Matild, 78 éves korában, Miskolcson. — ÖZV. baranfalvi ÁBA MIHÁLYNÉ, szül. Bertalan Etel, 57 éves korában, Zalaegerszéken. — ÖZV. LIEBWEITH FERENCZNÉ, a fővárosban köztisztviselőben élt matrona, mária-benyői nyaralójában, 62 éves korában.

Szerkesztői mondánivalók.

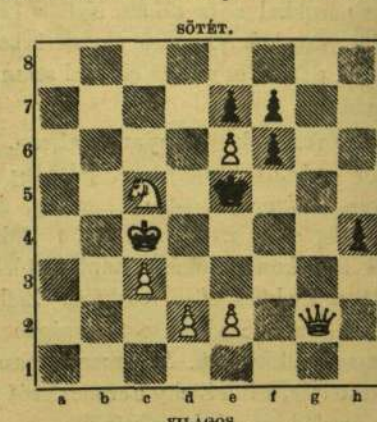
Hazugságok. Legközelebb közölni fogjuk. Silviának, Leopardi. A közlendő közé soroztuk. Mosolyogj rám. Szeretem-e. Úgy szeretem. Ne vedd

zokon. Az bizonyos, hogy nyilvánosságra nem valók; de hogy bizalmas kör számára elég jó-e, az a bizalmas kör ízlésétől és érzelmeitől függ; valamint attól is, hogy szerző felolvasás közben mennyire tud lelket önteni verseibe. Lehet, hogy hangjának melegsége, meggyőzősége hitebben tolmácsolják érzelmeit, mint e kísérletek.

Nem közölhetők: Emlék. Nagyon sűrű, hiányzik róla a költészet himpora. — D. E.-hez. Gyöngye kísérlet, versnek sem lehet nevezni, annyira próza. — Luczkonyhás sátorokban. A szatirának nincs elég éle, a verselés nem fogadtat. — Az én virágom. Nincs semmi költői becsé. — Arcképek előtt. Elmerengve. Van bennök egy kis hangulat; de a nyelv és verselés egyaránt gyöngye, e nélkül pedig nem élvezhetjük a verset.

SAKKJÁTÉK.

2075. számú feladvány. Dahl A. M.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2061. sz. feladvány megfejtése Würzburg O.-tól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. V8—e8 Bd1—al (a) 1. ... Bd1—b1—gl (b)
2. V8—e8 t. sz. 2. V8—e8 t. sz.
3. B v. V mat. 3. B v. V mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Szilády Zoltán. — Kecskemén: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 31-ik számában közölt képtalány megfejtése: Legnagyobb szegénység az, mely nem bírja nélkülözni a fölöslegest.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Királyi Pál-utca 4. sz.)

Gummiárak, betegápolási cikkek s éreztetők (összevett F. Bergránd párisi gyáros) legelőnyösebben beszereshetők Polgár Sándor egyetemi kötszeresznél, Bpest, Erzsébet-körút 574.

Szt.-Lukácsfürdő.
Étterem, kávéház és amerikai bar.
Helyiségeiben egész nap
KATONAZENE.
Étkezés teríték szerint.
Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.
Tisztelettel Fodor L. József.

fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krajczárig méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb). Ruhák s blouszokra agyárból! Privát fogyasztóknak postabél, vámmentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával. Magyar levelezés. — Svájcban kétszeres levélbárlóg ragasztandó HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

Henneberg selyem
csak akkor valódi ha közvetlen gyáraimból rendelik

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Vasút mentén.

A magyar királyi államvasutak, továbbá a győr-sopron-ebenfurti és eperjes-bártfai vasút állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leírása.

Írta
Ocskói Ocskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 1 frt.

7712 KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatológiai-terapeutikus
alapon nyugvó összetételével
fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugyisint
hajkihullás ellen.
Magda-hajkenőcs több év
óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést elő-
mozdítja és mint kitérő óvszer a gyakran előforduló
hajbetegségek ellen, még gyermekknél is használatra
legjobban ajánlható. 1 tégely ára 3 korona. 7587
Fosztéküldési raktár: KESSLER REZSŐ-nél
gyógyszerész Gyertyámos, (Törölköz vármegye).
Raktárak a következők: Budapesten: Török József, Király-utca 12. Dr. Budai Emil, Városház-
tér 7. Raditz Róbert, József-körút 64. Pozsony: Czollner
Vince, Lőrinczkapu-út. Miskolc: Barabás Gyula, Székes-
fehérvár: Sáy Károlf, Székes: Barabás Károly, Debreczen:
Mihálovits Jenő, Arad: Földes Kelemen, Temesvár: Theodor
Albert, Veszeg: Kiehlér Béla. Karánsebes: Müller F.
Jakab, Nagy-Szeben: Molnár örökösei. Brassó: Jekelius
Nándor, Kelemen Ferenc, Szász-Régen: Wermescher Emil.

A legszebb

60 virágokat, esztívői és egyéb csokrokat, alkalmi kos-
zorúkat, dísznövényeket és virágokat legutányosabban
szállít

REINISCH TESTVÉREK
kereskedelmi kerteszet, VII. kerület, Gizella-ut 33. szám.
VIRÁGCSARNOKA
Deák-ter, a földalatti villamos vasút kioskjában.
Vidéki megrendelések postafordultával a leggodosabban
eszközölhetnek. 7527

EPILEPSZIA.
(Nyavalyatörés, nehézkör.)
Biszes gyógyulás az «Antiepileptique de Liege» által az
idegrendszernek minden neméből, kivált pedig a napjaink gyó-
gyításának tartott epilepsziából. A raktár b. felvilágosítást
és a gyógyulást eszték meg, szívesen igazoló bizonyítványokat
tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentes level-
ben kéri. Címzendő:
M. FANYAU gyógyszerész
LILLE (Nord) 7786
vagy Török József gyógyszerész Budapest, Király-u. 12.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten meg-
jelent és kapható:

MEZŐGAZDASÁGI KATÉ

ÍRTA
MIKA OTTOKÁR
Ára füzve 50 kr.

ARANY KINCSTÁR

Nélkülözhetlen tanácsadó min-
den család és háztartás számára.

Szerkesztette
BENICZKY IRMA.
Második kiadás.

Ára füzve 80 kr. kötte 1 forint.

«Megváltó» gyógyszerész Paj, Erdély Hunyadmegye.
Ha szereti gyermekét,
használja a kitűnőnek elismert
Kárpáti
egészségi gyermek-tápkávé.
Kapható a legtöbb gyógyszerészben s minden na-
gyobb kereskedésben.
1 doboz ára 18 krajczár.
Budapesti főraktár: 7553
EGGER-féle gyógyszerész «Nádorhos».

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Nyitra állomás felvételi épületének átalakítása és bő-
vítésével kapcsolatos munkák biztosítására ezenel nyil-
vános versenytárgyalást hirdetünk. A teljesítendő mun-
kák mennyiségére vonatkozó tájékoztató adatok, vala-
mint a munkák végrehajtását szabályozó részletes felté-
telek az alulírt ügyvezetőség pályafentartási osztályának
hivatalos helyiségében (Teréz-körút 62. sz. I. em.) a hi-
vatalos órák alatt megszereshetők s ez alkalommal a ter-
vek is megtekinthetők. Jogérvényes és költőleg bélyeg-
zett ajánlatok f. évi augusztus hó 25-én délelőtt 12 óráig
általános osztályunknál (Teréz-körút 62. sz. I. em. 6.
ajtó sz. a.) nyújtandók be alábbi felirattal: «Ajánlat a
nyitrai felvételi épület átalakítására és bővítésére.» —
Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi augusztus hó 24-én
déli 12 óráig 1800 forint, eszenyölvezés forint kész-
pénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirok-
ban budapesti gyűjtőpénztárunknál lefizetendő. A letét-
jegy az ajánlatban nem esztalodandó. Az értékpapírok a
budapesti, illetve bécsi tőzsdéi tizenegyet napnál nem
régibb árfolyam szerinti, de névértékét meg nem haladó
értékben fogadhatnák el. Az ajánlatok között a szabad-
választási jogot fenntartjuk magunknak.

Budapest, 1898 augusztus hó.

Az ügyvezetőség.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

A termes gőzhajók 1898. évi nyári menetrendje
Fiume-Venecze és Fiume Ancona között. Fiume
és Venecze között az elegáns «Dániel Ernő», Fiume
Ancona között pedig a legnagyobb kényelemmel
berendezett «Villám» nevű gőzhajó közlekedik.
Ezen gőzhajók az I. helyen kívül még külön luksusz
osztályban is bírnak, melyek külön teremmel, ki-
tűnő ágyakat tartalmazó kabinetekkel, dohányzó-
teremmel, villamos világítással vannak ellátva.

A «Villám» nevű gőzhajó a t. rmen kívül még
egy kisebb 4 hálóhelytel ellátott családi teremmel
(salon privé) is bír, mely külön megrendelhető.
Ezen termeshajók menetrendje ápril hó 1-től októ-
ber 31-éig a következő:

Fiuméből indul Veneczébe minden kedden és
szombaton 8 órakor este, csatlakozásban a Buda-
pestről este 7 óra 40 perckor érkező gyorsvonathoz,
érkezés Veneczébe másnap reggel 7 órakor.

Veneczeből indul Fiuméba minden hétfőn és
csütörtökön este 7 óra 30 perckor a szt. Márk-ter-
ről, érkezik Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 per-
ckor, csatlakozásban a Budapestre 7 óra 25 perckor
reggel induló gyorsvonathoz.

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csüt-
örtökön este 8 órakor, csatlakozásban a Budapest-
ről este 7 óra 40 perckor érkező gyorsvonathoz,
érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatla-
kozásban a Rómába induló gyorsvonathoz.

Anconából indul Fiuméba minden szerdán és
szombaton este 8 óra 30 perckor, csatlakozásban a
római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; ér-
kezés Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perckor,
csatlakozásban a Budapestre reggel 7 óra 25 per-
ckor induló gyorsvonathoz.

A tengeren való hajóutakról 10 órát vesz igénybe.
Budapest-Fiume között gyorsvonaton, onnan
Anconán vagy Veneczéig gőzhajón együtt fize-
tendő a gyorsvonat I. osztályáért és a gőzhajón a
lükszu osztályért ágygyal együtt 20 frt. A gyors-
vonat I. osztályáért és a gőzhajón az I. helyért ágy-
gyal együtt 18 frt, csak a gőzhajón a lükszu osz-
tályban ágygyal együtt 8 fr. csak a gőzhajón az I.
helyen ágygyal együtt 6 frt.

A fentebbi utirányon át közvetlen menetjegyek
adhatnak ki következő árakon a gyorsvonaton: Buda-
pest-Fiume között I. oszt. 12 frt, II. oszt. 8 frt.

Bpest-Fiume
• Genoa Fiume-I. o. 75-80 fr. II. o. 55-45 fr. III. o. 30-15 fr.
• Milánó Velen- 92-50 • 67-25 • 36-55 •
• Turin czen át 92-25 • 67-10 • 36-45 •
• Nápoly/Fiume-An- 104-45 • 75-55 • 41-05 •
• Róma /conán át 76-05 • 55-65 • 30-30 •

Ezen jegyeken kívül Budapestről Bari, Bettaglia,
Bologna, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra
is adhatnak ki közvetlen menetjegyek. Bővebb érte-
sítés nyerhető a magyar kir. államvasutak városi
menetjegy-irodájában, a Cook-féle utazási irodában

Legjobb és leghírnevesebb
pipere hölgyor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGETITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 8, rue de la Paix, 8 — PARIS

„Budapest“-szálloda Miskolcson.

A tisztelt utazó közönséget van szerencsém értesíteni,
hogy a «Pest városához» eziműtől szállodát Miskol-
cson átvetttem, azt teljesen átalakítottam, újonnan
berendeztem és f. évi augusztus hó 18-án

„BUDAPEST-SZÁLLODA“

ezim alatt a forgalomnak átadtam, kérve szállodám-
nak minél gyakrabban való látogatását.
Szobák világítással és kiszolgálással együtt
80 krtól 2 frt 50 krig. — Szállodánk a színházal szem-
ben a város közepén fekszik, villamos vasut a
szálloda kapujáig közlekedik. — Telefon a házban van.

Kiváló tisztelttel
Pfenning József
szállodatulajdonos.

A női szépség
emelésére, tökéletesítésére és fen-
tartására legkittűnőbb, teljesen ár-
talmatlan, vegyített és zaimen-
tes készítmény a 7502
Margit Crème.
Rövid idő alatt szünteti szepőt,
májfoltot, pattanást, bőrtájkát (mit-
laser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat
és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőde bájos
arczsinnt kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgyor 80 kr. 3 szinben. Margit szap-
pan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.
Készítő FÖLDES gyógyszerész,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapesten
Király-utca 12.

Üdvös tanács.
Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek mű-
ködési zavaráinál Egger biztos hatáson
MELLPASZTILLAI
veendők (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.)
A gyomor rendellen működésénél radikális hatásnak
bizonyultak 7530
Egger Szoda-Pasztillai.
(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszer-
tárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon:
„Nádor“-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

Államilag kedvezményezett gőzörre berendezett első magyar
Torony-óra-gyár 7615
Mayer Károly L. utda. Müller János Budapest VII.,
Kazinczy-utca 3. sz. — Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve

WEINWURM ANTAL
fényképez első magyarországi ehmé
graphiai műtészete.
Budapest, IV., Károly-utca 3.
Készít mindenféle
arcképeket, csoport-
képeket, portrékat, au-
tophótiát, chromo-
typiát, utján. Alaprajzok,
térképek, hálókész foto-
llografiái
ősen a leg-
jutányosab-
ban szer-
kesztésnek.
Külön
berendezés
házon kívül
való fénykép
felvételekre

PARFÜMERIE LOHSE

Edelweilchen

a legpompásabb ibolyaillat, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszer — szappan — arczpor — pipere-víz — 7498

Gustav Lohse, BERLIN W.
45/46 Jägerstrasse 45/46
kir. udvari szállító.

Kapható valamennyi illatszereszet, diszmutró, gyógyfűszereszet és gyógyszerárban, valamint minden fodrászüzletben Ausztria-Magyarországon.

6 arany, 18 ezüst érem, 30 tisztelet és előismerő oklevél.

Kwizda-féle

korneuburgi marha-táppor.

Veterin.-diétetikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 ostendó óta a legtöbb latállásban kitűnő sikerrel alkalmazták a táplálkozás kedv hiányánál, rossz emésztésénél, a tehének tejének bővítésénél és jobbná tétele érdekében. 7641

Ar: 1/2 doboz 75 kr., 1/3 doboz 35 kr. Csupán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. — Főraktár: Kwizda Ferencz Joh. cs. és kir. osztr.-magyar és román kir. és bolg. fejed. udv. szállító.

Korúlti gyógyszerésznél Korneuburg, Bécs mellett.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE

férfi divat és fehérnemű raktárában.

párja

frt 1.50

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7719
Férfi ingek, Jäger-árak, radász és sport-cikkek és választékban kaphatók. Kesttyük és Nyakkendők.

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,

legjobbnek ismert arczszépítő a világon.

Ezen arczcrème a legrövidebb idő alatt eltávolítja az arczról minden bőrtisztítást, a. m. szepők, por, szennyező, mélysejt stb. s azt hófehérre és üdvé teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy téglát 70 kr., királynő-arcz krém szappan 1 db 50 kr. — Királynő-arczpor 1 db 1 doboz 70 krajczár. Székl-7711 déli főraktár:

Temesváry József
Angyal-gyógyszertára
Zombor, Jókai-tér 2.
Budapestben 20-ik József-gyógyszertárban, Király-utca 13. sz.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER

legújabb égyényes
SAVANYU-KÚT

Foulards-
Selyemkelmék

a legválogatottabb színárnyalatokban, utólerhetetlen választékban, valamint fekete, fehér és színes selymek a jó viselhetőségért irántbeli jóállással. Közvetlenül eladás gyári árán, egy ruhákra is porto- és vámmintesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő levél. Mintak postafordítvánnyal.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltő-gyárak szövetsége Zürich. 7781

35. SZÁM. 1898.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 28.

45. ÉVFOLYAM.

Előzetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és a legújabb érem 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 6 frt

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG és a legújabb érem 8 frt
télre — 4 frt

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK és a legújabb érem 5 frt
télre — 2.50

Külföldi előzetéseken a postai megfizetés után a postai díj is csatolandó.

AZ ESKÜTÉRI HÍD.

A MILYEN nagy kincsé fővárosunknak a közepén végig hömpölygő hatalmas Duna, épen annyira akadályozza a pesti és budai városrészeknek egymással való közlekedését, s akadályozta különösen addig, míg állandó hidak nem épültek fölötté. Budapest növekedése és fejlődése azonban főleg a legutóbbi harmincz év alatt sokkal óriásibb léptekkel haladt előre, hogy sem a Lánchíd, majd pedig a Margit-híd elegendő lehetett volna a forgalom szükségére. Ezért az ezredévi nagy ünnepre való előkészületek közben még két más állandó hid építése határozott el törvényhozásilag. Egyszerre hirdettek pályázatot mind a kettőre, de az építést nem lehetett egyszerre végrehajtani. Előbb a vámháztéri híd készült el, a mely királyunk

nevére keresztelve már 1896-ban átadatott a közlekedésnek, mint ezredévi ünnepünk egyik maradandó emléke. A másik, az eskütéri híd, most épül s olyan serény munkával, hogy 1901 októberében már föl is akarják avatni. Ez a nagyszerűnek ígérkező híd, mint már más alkalommal elmondtuk, a főváros testének épen a derekára esik s nagy rendezési munkákra adott okot kívált a Belvárosban, melynek nagy része egészen új alakot fog öltetni; de nagy változás lesz a budai oldalon is, hol már eddig is egész ház-sort sepertek el a Gellért-hegy tövéből, hogy a hídfo kellő tágaságú szabad térre nyíljon.

A híd építési munkálatait az idei tavaszon, áprilisban kezdtek meg. Az Eskü-térből és az átellenes budai partrészről egy-egy hatalmas darabot körülkerítettek le egészen a Duna víz-

szintjéig, hogy ott, mint valami óriás műhelyben, zavartalanul folyhasson a munka. E zárt területeken aztán építő-anyagokat halmoztak föl, gépeket helyeztek el és kivált a pesti parton egész kis gyáraknak látszó gépházakat építettek fából, deszkából, melyekben gőz- és villany-erő hajtja a gépeket s adja az éjjeli világítást, az egész kerített területnek, minthogy a munka a caissonokban éjjel is szakadatlanul foly. Aztán megindultak a hídfo alapozási munkálatai. A víz szélén a partok burkoló köveit és lépcsőit, földszaggatták s hatalmas czölöpsorokat vertek le gőz-bakokkal, bentebb pedig a szárazon a föld fölszásához fogtak, hogy majd a hídfo tartó-horgonyait odaerősítsék le sziklaszerű betonozással.

Az eskütéri híd, mint már köztudomású, az első pályadíjat nyert terv szerint egyetlen

A debreczeni

Kereskedelmi Akadémia

(e tanintézet 40 év óta áll fenn)

szólja, hogy hazafias szellemben neveljen a magyar közgazdaságnak jó tisztviselőket és oly önálló kereskedőket, kik ugy általános műveltségükkel, mint szakképzettségükkel a kor igényeinek teljes mérvben megfeleljenek.

Erejtési vizsgálatot tett növendékei élvezik az egyéves önkéntes-ségi jogot s a szoros értelemben a kereskedelmi pályán kívül alkalmazhat nyelhetnek a köztisztviselők minőségéről szóló 1883. évi I. t.-cz. alapján a vasut-, posta-, állami és törvényhatósági pénztári és kezelési szaknál. Az új tanév szeptember hó 1-én kezdődik. Tandíj 100 frt.

Női kereskedelmi tanfolyam is nyílik f. évi szeptember hó 1-én a Debreczeni Kereskedelmi Akadémián, melyre az idő szerint csak korlátozott létszámmal (30) vesznek föl hallgatókat. — Beiratásdíj 3 frt; tandíj 50 frt, s a Felügyelőbizottság engedélyével előleges havi részletekben is fizethető.

Jelentkezéseket az utolsó bizonyítvány és félévi tandíj beküldésével előre is elfogad, és minden irányban közelebbi tájékoztatást nyújt.

7790

az igazgatóság.

Elhízottság,

csusz, köszvény, gyomorhaj, ideg-, bőr- és női-betegségek biztosan és gyorsan gyógyíthatók villamos fényfürdő, vízkúra, napfürdő és svéd gyógygimnasztika segítségével Dr. PALOCZ IGNÁCZ gyógyintézetében (rendelő-intézet) Budapest, IX., Vármű-körút 7. Rendelés: délelőtt 10—12, délután 3—5 óráig. 7770

Magyarország legszebb látványossága

Városliget Andrassy-ut végén.

A hódoló
diszfelvonulás

Óriási körkép.

festette Eisenhut Ferencz.

Látható reggel 9 órától estig.

Betépő díj 50 krajczár.

Gyermek- és katonajegy örmestertől lefelé 30 kr.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János
Szegeden Cs. és kir. kincstárnok.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Kitüntetve az 1897-iki párisi iparképzésen.

FÖLDESZ L.
puskaműves
BUDAPEST, Muzeum-körút 3. sz.

Kétsővű Lefauchaux vadászfegyver 15 frt, kétsővű Lancaster hosszú kúlcsoval 18 frt 50 kr, kétsővű Lancaster kakas közötti kúlcsoval 23 frt 50 kr, kétsővű Lancaster kakas közötti kúlcsoval, pa kőszeg Pipere-féle finom puskaszeg damaszt csővel 48 frt, Greener rendszerű kétsővű Lancaster finom damaszt csővel 55 frt. — Régi fegyverek újakkal kicseréltenek. — Az összes vadászcikkek, fegyverek és revolverekről szóló illusztrált árjegyzékeket ingyen és bérmentve küldöm. 7772

Szépség és egészség.

Korunk főajánlása
az idegesség
és vértelenség, melyből számtalan külső és belső betegség ered. Ha ellen pedig legbiztosabban hat a
vasas cúnabor

1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franco küldve 6 frt.
Sherryvel van készítve és minden hasznosnak és mindegyiknek a legjobb hatású és vastartalmú.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: 7689
Török József gyógyszerár és minden magyarországi gyógyszerárban.

Anyák!

Mielőtt gyermek-kezelésbe vonnátok, tekintsetek meg, vagy hozzatok magunkkal ingyen és bérmentve egy képet a gyermek-kezeléséről.

BAUMANN L.
szabadalom-tulajdonos
Bécs, VI. 2. Millergasse 6.

Értéktelen utazások vásárlásától óvakodni kell. Csak akkor valódi, ha az itt látható védjegy a kocsifékre van evezve.

AZ ESKÜTÉRI HÍD ÉPÍTÉSE. — A HIDÉPÍTÉS KEZDŐ MUNKÁITAI A PESTI DUNA-PARTON.

Erdélyi fényképe után.